

Strategie ČR pro evropskou integrovanou správu hranic

2024-2029 (Strategie EIBM 2024)

1. aktualizace (2024)

Obsah

Manažerské shrnutí.....	3
Úvod	5
Evropský kontext	6
Vnitrostátní kontext	8
Aktualizace EIBM, nové iniciativy a podněty.....	9
Vize	10
Cíle Strategie EIBM 2024	11
Právní rámec integrované správy hranic na vnitrostátní úrovni.....	11
Metodologie	12
1. Ochrana hranic.....	16
Hraniční kontrola.....	16
Ostraha hranic a situační povědomí.....	19
Odhalování, prevence a boj proti přeshraniční kriminalitě	20
Mechanismus pro předkládání žádostí o mezinárodní ochranu	20
Krizové plánování	21
2. Analýza rizik	22
Aktuální situace s relevancí pro ČR	23
3. Výměna informací a spolupráce s členskými státy a agenturou Frontex	25
4. Meziagenturní spolupráce v rámci ČR	27
5. Spolupráce se třetími zeměmi	29
6. Technická a operativní opatření na území ČR	30
7. Navracení státních příslušníků třetích zemí.....	33
8. Využívání moderních technologií (včetně rozsáhlých informačních systémů).....	37
9. Mechanismy pro kontrolu kvality	39
10. Mechanismy solidarity, zejména unijní nástroje financování.....	41
11. Základní práva	43
12. Odborná příprava.....	46
13. Výzkum a inovace.....	48
Přílohy	49
Seznam zkratk	50

Manažerské shrnutí

Předkládaná Strategie České republiky pro evropskou integrovanou správu hranic 2024-2029 (Strategie EIBM 2024) navazuje na Strategii České republiky pro evropskou integrovanou správu hranic 2020-2024 (Strategie EIBM 2020) a stává se tak hlavním koncepčním dokumentem ČR pro správu vnějších hranic a navracení, ve kterém definuje strategické priority ČR v této oblasti. Strategie EIBM 2024 byla schválena 11. dubna 2024 meziresortním Koordinačním orgánem pro řízení ochrany státních hranic ČR. Je navržena tak, aby byla schopna reagovat na nové vstupy, zejména v oblasti správy hranic a návratových operací. Aktualizovaná verze strategie a její implementační plán (příloha 1) proto zohledňují nově přijaté dokumenty a nová ustanovení vyplývající z revidovaného Schengenského hraničního kodexu a Paktu o migraci a azylu, které byly přijaty krátce po schválení strategie EIBM 2024.

Hlavním cílem Strategie je zefektivnit správu vnějších hranic a navracení na vnitrostátní úrovni a zároveň přispět ke zlepšení situace na evropské úrovni tak, aby došlo k posílení bezpečnosti schengenského prostoru při zachování volného pohybu osob. K monitoringu schengenské kvality a schengenského *acquis* včetně strategické politiky evropské integrované správy hranic (EIBM), existuje řada nástrojů na evropské úrovni, které fungují v zásadě jako autonomní systémy, ale současně jako zdroj informací pro fungování Schengenu. Velmi významným výstupem tohoto monitoringu je každoroční scoreboard úrovně provádění schengenských standardů členskými státy.

Všechny výše uvedené nástroje jsou ve struktuře organizačního zajištění provádění schengenského *acquis* v ČR zastřešeny jednotnou Konceptí schengenské spolupráce 2021-2027¹ (Schengenská koncepce 2021) a zaváděny do praxe prostřednictvím schengenského implementačního plánu.

Strategie EIBM 2024 je strategickým dokumentem komplementárně zasazeným do výše uvedených koncepčních dokumentů. Plně staví na relevantních nástrojích vytvořených v rámci nařízení (EU) 2019/1896 o Evropské pohraniční a pobřežní stráž (EBCG), kterými jsou:

- zjištění a doporučení vydaných v rámci tematického schengenského hodnocení vnitrostátních strategií pro evropskou integrovanou správu hranic za období 2019–2020
- Hodnocení zranitelnosti
- Plán rozvoje kapacit pro správu hranic a navracení
- Strategická analýza rizik pro evropskou integrovanou správu hranic vypracovaná agenturou Frontex
- národní strategická analýza

¹ Usnesení vlády č. 1045 ze dne 22. listopadu 2021 o Koncepti schengenské spolupráce 2021-2027, Schengenském implementačním plánu 2021 a Seznamu orgánů s přístupem do vybraných informačních systémů spadajících do schengenské spolupráce.

Strategie EIBM 2024 formuluje cíle, kterými bude dosaženo naplnění vize v oblasti fungování české integrované správy hranic a navracení.

Pro efektivní implementaci ČR využívá dlouhodobě fungující organizační struktury vytvořené v rámci Schengenské koncepce 2021, jako jsou odborně zaměřené pracovní skupiny, odborná fóra Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci včetně eskalační a schvalovací úrovně tvořené meziresortním Koordinačním orgánem pro řízení ochrany státních hranic ČR a migraci.

Úroveň provádění schengenského *acquis* včetně provádění kontroly vnějších hranic a navracení je v ČR na velmi dobré úrovni, jak vyplývá z aktuálního Schengenského scoreboardu pro ČR, což ČR vnímá jako ocenění vnitrostátní politiky v oblasti schengenské spolupráce a současně jako významný zdroj pro upřesnění národní strategie v oblastech, ve kterých je prostor pro jejich zlepšení. Za účelem získání objektivního obrazu o provádění schengenského *acquis* systematicky využívá výše uvedené nástroje hodnocení kvality. Mimo jiné s důrazem na tyto skutečnosti je tímto směrem sestavena Strategie EIBM 2024.

Úvod

Předkládaná Strategie České republiky pro evropskou integrovanou správu hranic 2024-2029 navazuje na Strategii České republiky pro evropskou integrovanou správu hranic 2020-2024 a stává se tak hlavním koncepčním dokumentem ČR pro správu vnějších hranic a navracení, ve kterém definuje strategické priority ČR v této oblasti. Strategie EIBM 2024 byla schválena 11. dubna 2024 mezíresortním Koordinačním orgánem pro řízení ochrany státních hranic ČR. Je navržena tak, aby byla schopna reagovat na nové vstupy, zejména v oblasti správy hranic a návratových operací. Aktualizovaná verze strategie a její implementační plán (příloha 1) proto zohledňují nově přijaté dokumenty a nová ustanovení vyplývající z revidovaného Schengenského hraničního kodexu a Paktu o migraci a azylu, které byly přijaty krátce po schválení strategie EIBM 2024.

Hlavním cílem této strategie je zefektivnit správu vnějších hranic a navracení na vnitrostátní úrovni a zároveň přispět ke zlepšení situace na evropské úrovni tak, aby došlo k posílení bezpečnosti schengenského prostoru při zachování volného pohybu osob. K monitoringu schengenské kvality a schengenského *acquis* včetně strategické politiky EIBM, existuje řada nástrojů na evropské úrovni, které fungují v zásadě jako autonomní systémy, ale současně jako zdroj informací pro fungování Schengenu. Velmi významným výstupem tohoto monitoringu je každoroční scoreboard úrovně provádění schengenských standardů členskými státy.

Všechny výše uvedené nástroje jsou ve struktuře organizačního zajištění provádění schengenského *acquis* v ČR zastřešeny jednotnou Schengenskou koncepcí 2021 a zaváděny do praxe prostřednictvím schengenského implementačního plánu.

Strategie EIBM 2024 je strategickým dokumentem komplementárně zasazeným do výše uvedených koncepčních dokumentů. Plně staví na relevantních nástrojích vytvořených v rámci Nařízení (EU) 2019/1896 o Evropské pohraniční a pobřežní stráž (EBCG), kterými jsou: Hodnocení zranitelnosti, Plán rozvoje kapacit pro správu hranic a navracení, Strategická analýza rizik pro evropskou integrovanou správu hranic vypracovaná agenturou Frontex (zohledňující kontext ČR). Strategie EIBM 2024 formuluje cíle, kterými bude dosaženo naplnění vize v oblasti fungování české integrované správy hranic a navracení.

Pro efektivní implementaci ČR využívá dlouhodobě fungující organizační struktury vytvořené v rámci Schengenské koncepce 2021, jako jsou odborně zaměřené pracovní skupiny, odborná fóra Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci včetně eskalační a schvalovací úrovně tvořené mezíresortním Koordinačním orgánem pro řízení ochrany státních hranic ČR a migraci.

Úroveň provádění schengenského *acquis* včetně provádění kontroly vnějších hranic a navracení je v ČR na velmi dobré úrovni, jak vyplývá z aktuálního Schengenského scoreboardu pro ČR, což ČR vnímá jako ocenění vnitrostátní politiky v oblasti schengenské spolupráce a současně jako významný zdroj pro upřesnění národní strategie v oblastech, ve kterých je prostor pro jejich zlepšení. Za účelem získání objektivního obrazu o provádění schengenského *acquis* systematicky využívá výše uvedené nástroje hodnocení kvality. Mimo jiné s důrazem na tyto skutečnosti je tímto směrem sestavena Strategie EIBM 2024.

Metodika EIBM vychází z Technické a operativní strategie agentury Frontex pro evropskou integrovanou správu hranic na období 2023–2027, která byla schválena správní radou agentury Frontex dne 20. září 2023. Strategie je v souladu s politickou strategií, o níž rozhodly orgány EU a požadavky schengenského *acquis*.

Přílohu strategie EIBM 2024 tvoří vedle výše zmíněného implementačního plánu také vnitrostátní plán rozvoje kapacit pro správu hranic a navrácení a minimální standardy pro modelová stanoviště na vnějších hranicích.

Evropský kontext

Migrační krize v letech 2015–2016, její důsledky, rekordní nepříznivá migrační statistika do EU za rok 2023 a pesimistická prognóza na rok 2024 naplno projevily potřebu zásadním způsobem zkvalitnit ochranu vnějších hranic EU/Schengenu a zefektivnit navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Geopolitický vývoj do současnosti včetně fenoménů jako je instrumentalizace migrace či převaděčství potvrdil zásadní roli moderní správy vnějších hranic jako nástroje konsolidace a správného fungování schengenského prostoru a bezpečnosti EU obecně.

Ochraně vnějších hranic EU/Schengenu se dlouhodobě dostává nejvyšší politické pozornosti. Strategickou i normotvornou činností v této oblasti se pravidelně zabývá i Evropská rada, která ve svých závěrech opakovaně vyzývá k přijetí opatření s cílem zajistit účinnou kontrolu vnějších pozemních a námořních hranic EU jako součást komplexního přístupu k migraci. V této souvislosti vyzvala Evropskou komisi, aby dokončila evropskou strategii integrované správy hranic. Ta se má přirozeně opírat o nové rozsáhlé IT systémy, resp. dokončení rozvíjeného systému interoperability.

Dne 15. března 2023 zveřejnila Evropská komise Sdělení Evropskému parlamentu a Radě², kterým stanovila první víceletou strategickou politiku pro integrovanou správu hranic na období let 2024–2029. V rámci Sdělení Komise byly vypracovány politické priority a vodítka pro strategickou politiku integrované správy hranic na základě požadavků nařízení (EU) 2019/1896 o Evropské pohraniční a pobřežní strážci a také v návaznosti na politický dokument Komise ze dne 24. května 2022³, kterým byl zahájen první pětiletý cyklus strategické politiky evropské integrované správy hranic (EIBM). Strategií EIBM se řídí činnost vnitrostátních orgánů odpovědných za správu hranic a agentury Frontex v zájmu účinné a efektivní správy vnějších hranic EU.

Evropská integrovaná správa hranic

Koncept integrované správy hranic je podle nařízení (EU) 2019/1896 založen na čtyřstupňovém modelu kontroly přístupu, který sestává z opatření ve třetích zemích, například v rámci společné vízové politiky, opatření prováděných se sousedními třetími zeměmi,

² Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě, kterým se zavádí víceletá strategická politika pro evropskou integrovanou správu hranic, COM (2023) 146 final, 15. 3. 2023.

³ Politický dokument o rozvoji víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic v souladu s čl. 8 odst. 4 nařízení (EU) 2019/1896.

opatření týkajících se ochrany vnějších hranic, analýzy rizik, opatření v rámci schengenského prostoru a navracení. Hlavním cílem EIBM je zaručit volný pohyb osob v rámci EU, usnadnit překračování hranic a zajistit jednotnou a vysokou úroveň ochrany hranic na vnějších hranicích EU, a přispět tak k vnitřní bezpečnosti EU a účinnému řízení migrace při současném dodržování norem v oblasti základních práv.

Jedním z hlavních opatření v oblasti zefektivnění správy vnějších hranic bylo přijetí nařízení (EU) 2019/1896 o **Evropské pohraniční a pobřežní stráž**. Evropskou pohraniční a pobřežní stráž tvoří Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (nadále označována jako agentura Frontex) a vnitrostátní orgány odpovědné za správu hranic. Agentura Frontex a příslušné vnitrostátní orgány provádí správu vnějších hranic jako sdílenou odpovědnost. V tomto modelu členské státy nadále nesou primární odpovědnost za správu svých úseků vnějších hranic a zajišťují ji jak ve vlastním zájmu, tak v zájmu všech členských států, v úzké spolupráci s agenturou Frontex.

V souladu s nařízením (EU) 2019/1896 je EIBM tvořena složkami stanovenými v čl. 3 tohoto nařízení. Jedná se o ochranu hranic, pátrací a záchranné operace zaměřené na osoby v tísni na moři, analýzu rizik, výměnu informací a spolupráci mezi členskými státy, meziagenturní spolupráci mezi vnitrostátními orgány, spolupráci mezi příslušnými orgány, institucemi a jinými subjekty Unie, spolupráci se třetími zeměmi, technická a operativní opatření uvnitř schengenského prostoru, navracení státních příslušníků třetích zemí, využívání nejmodernějších technologií včetně rozsáhlých informačních systémů, mechanismů pro kontrolu kvality a mechanismů solidarity, zejména unijních nástrojů financování.

Nařízení dále stanoví tzv. zastřešující prvky, kterými jsou základní práva, vzdělávání a odborná příprava, výzkum a inovace. V souladu s nařízením je efektivní EIBM zajištěno prostřednictvím cyklu víceleté strategické politiky, který sestává z fází reprezentovaných následujícími dokumenty:

- Strategická analýza rizik pro evropskou integrovanou správu hranic vypracovaná agenturou Frontex;
- Sdělení Evropské komise stanovící víceletou strategickou politiku pro evropskou integrovanou správu hranic (po předchozí diskuzi s Evropským parlamentem a Radou);
- Technická a operativní strategie agentury Frontex pro evropskou integrovanou správu hranic;
- Vnitrostátní strategie pro evropskou integrovanou správu hranic.

Vnitrostátní strategie pro evropskou integrovanou správu hranic musí být v souladu s víceletou strategickou politikou pro evropskou integrovanou správu hranic a technickou a operativní strategií agentury Frontex a dále musí reflektovat povinné složky a zastřešující prvky, které stanoví nařízení (EU) 2019/1896. Čtyři roky po přijetí víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic Evropská komise zhodnotí její provádění. Výsledky tohoto hodnocení Evropská komise zohlední při přípravě následujícího cyklu víceleté strategické politiky.

Vnitrostátní kontext

Vstupem do Schengenu a zrušením ochrany vnitřních hranic v roce 2007 došlo v ČR k zásadní změně v rozsahu a způsobu ochrany hranic – ČR je odpovědná pouze za ochranu vnějších vzdušných hranic, tj. ochranu vnějších hranic na mezinárodních letištích v ČR na letech z/do zemí mimo schengenský prostor. V postavení **vnitroschengenského státu** má ochrana vnějších hranic EU/Schengenu a prostupnost vnitřních hranic mimořádně silný politický a ekonomický význam, a proto v zájmu zachování správného fungování společného prostoru usiluje ČR o co nejkvalitnější provádění schengenských standardů na evropské i vnitrostátní úrovni.

ČR provádí ochranu vnějších hranic na **vzdušných hranicích** prostřednictvím Ředitelství služby cizinecké policie a inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích, což umožňuje efektivně využívat veškeré dostupné zdroje pro prosazování veřejného pořádku a bezpečnosti. Za zdůraznění stojí národní situační centrum ochrany hranic a národní centrum pro kontrolu dokladů Ředitelství služby cizinecké policie. Ve vymezeném rozsahu se na ochraně vnějších hranic také podílí Celní správa ČR, a to v oblasti kontroly předmětů⁴, které mají cestující v držení.

Vedle ochrany vnějších hranic, v rámci čtyřstupňového modelu ochrany hranic, klade ČR značný důraz na **opatření v rámci schengenského prostoru a navracení**. Proto rozvíjí efektivní policejní spolupráci, která je zakotvena v bilaterálních dohodách, a to zejména ve smlouvách o policejní spolupráci se sousedními státy Německem, Polskem, Rakouskem a Slovenskem. Tyto dohody obsahují ustanovení týkající se správy hranic a umožňují výměnu informací, společné operace a koordinované činnosti v pohraničních oblastech. Veškerá opatření prováděná na území ČR jsou založena na analýze rizik, která jsou podložena operativními daty a aktuálním situačním obrazem.

Kromě toho ČR využívá další nástroje pro výměnu informací ke zlepšení účinnosti svých opatření v boji proti nelegální migraci a přeshraniční kriminalitě (Švédská iniciativa, Prümská rozhodnutí, PNR, API, Interpol, Evropský zatýkácí rozkaz a další).

K naplnění politických cílů si na vnitrostátní úrovni ČR stanovuje tuto Strategii České republiky pro evropskou integrovanou správu hranic 2024-2029, jež navazuje na Strategii České republiky pro evropskou integrovanou správu hranic 2020-2024 a stává se hlavním koncepčním dokumentem ČR pro správu vnějších hranic a navracení na období 2024-2029.

Strategie EIBM 2024 je zasazena do kontextu existujících strategických dokumentů ČR v oblasti schengenské spolupráce. Prvky integrované správy hranic se promítaly do strategií ČR již od zahájení příprav na vstup do Schengenu ve formě strategických plánů pro oblast schengenské spolupráce. V současné době jsou základními strategickými dokumenty v dané oblasti vládou schválená Schengenská koncepce 2021, která pokrývá celou problematiku schengenské spolupráce v období let 2021-2027, a její implementační plán, kterým je Schengenský implementační plán 2023. Ten je vyhodnocován formou zprávy předkládané Ministerstvem vnitra vládě každé dva roky počínaje rokem 2023. Součástí zprávy mohou být i případné

⁴ čl. 2 nařízení (EU) 2016/399

aktualizace cílů a opatření. Součástí Schengenské koncepce 2021 je také Seznam orgánů s právem přístupu do informačních systémů spadajících do schengenské spolupráce.

Strategie EIBM 2024 je samostatným strategickým dokumentem, který plně reflektuje požadavky stanovené evropskou legislativou a výše zmíněných evropských strategických dokumentů. Na Strategii EIBM 2024 je nezbytné nahlížet v kontextu víceméně autonomně fungujících mechanismů, které tvoří komplementárně fungující systém.

Schengenské hodnocení

Autonomně fungující Schengenský hodnotící a monitorovací mechanismus založený nařízením (EU) 2022/922. Na základě doporučení k nápravě nedostatků v implementaci schengenského acquis zjištěných během periodických (7 let) a mimořádných neohlášených hodnocení vypracovávají členské státy akční plány, jejichž plnění je monitorováno Komisí a Radou EU. Zpravidla každoroční tematická hodnocení mají za cíl identifikovat příklady nejlepší praxe ve zvolené oblasti a usnadnění jejich efektivní implementace v dalších státech. Hodnoceny jsou všechny aspekty schengenské spolupráce. Schengenské hodnocení ČR proběhne závěrem roku 2024.

Hodnocení zranitelnosti

Autonomně fungující systém hodnocení zranitelnosti v oblasti ochrany hranic a navracení představuje důležitý proces pro identifikaci a posouzení potenciálních slabých míst v ochraně vnějších hranic EU a zahrnuje detailní analýzu různých rizik, která mohou ohrožovat bezpečnost hranic. Dále se zaměřuje na posouzení kapacit jednotlivých členských států v oblasti ochrany hranic, jako jsou technologické zdroje, personál a spolupráce s ostatními členskými státy a agenturami EU. Cílem je identifikovat nedostatky a slabiny v těchto kapacitách, které by mohly zvýšit zranitelnost hranic. Na základě tohoto hodnocení Frontex vypracovává doporučení a opatření ke zlepšení ochrany hranic EU. Tato opatření jsou navržena s cílem zvýšit efektivitu a účinnost ochrany vnějších hranic EU a předejít nelegální migraci a dalším bezpečnostním hrozbám.

Vnitrostátní plán rozvoje kapacit pro správu hranic a navracení

Autonomně fungující systém plánování rozvoje kapacit a navracení, který tvoří přílohu Strategie EIBM 2024. Jedná se o strategický dokument, který určuje dlouhodobou vizi a prioritní oblasti pro rozvoj schopností a kapacit ČR v oblasti správy jejích vnějších hranic. Tento plán v reakci na aktuální hrozby a výzvy identifikuje vnitrostátní potřeby a zdroje, které jsou nezbytné pro úspěšnou ochranu hranic, a dále slouží k optimalizaci využití zdrojů a k zajištění synergických efektů mezi různými iniciativami a projekty agentury Frontex (příloha 2⁵).

Aktualizace EIBM, nové iniciativy a podněty

Strategie je konstruována jako dynamický dokument umožňující integrovat nové vstupy přicházející v průběhu času. Aktualizovaná verze strategie a její implementační plán proto

⁵ Vnitrostátní plán rozvoje kapacit pro správu hranic a navracení je volnou přílohou Strategie EIBM 2024. Jeho sestavování probíhá samostatnou procedurou.

zohledňují nová ustanovení vyplývající z revidovaného Schengenského hraničního kodexu, z Paktu o migraci a azylu, které byly přijaty krátce po schválení strategie EIBM 2024 a dalších přijatých dokumentů:

- **Novela Schengenského hraničního kodexu** vstoupila v platnost dne 10. července 2024. Má zásadní význam pro zvýšení odolnosti schengenského prostoru vůči současným i budoucím krizím na jeho vnějších hranicích. Nařízení zavádí možnost přijmout celounijní opatření, která omezují přístup státních příslušníků třetích zemí do EU v případě rozsáhlé mimořádné situace v oblasti veřejného zdraví. Zavádí rovněž postup přemístění, který pomůže řešit druhotný pohyb migrantů (z jednoho členského státu do druhého), a je alternativním nástrojem ke znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. Dále nabízí řešení pro situace, kdy je migrace účelově zneužívána (instrumentalizace migrace). Vyjasnění pravidel týkajících se znovuzavedení hraničních kontrol zajistí, že zůstanou krajním opatřením.
- **Pakt o migraci a azylu** představuje soubor legislativních a nelegislativních opatření, která byla předložena Evropskou komisí v září 2020. Tento pakt navazuje na dřívější návrhy reagující na migrační krizi z roku 2015 a má za cíl reformovat Společný evropský azylový systém. V červnu roku 2024 byl pakt konečně schválen a jeho implementace bude probíhat postupně v průběhu dvou let. V červnu 2024 pak Evropská komise představila Společný prováděcí plán, který se zaměřuje na základní aspekty, které členské státy musí zohlednit při vypracovávání svých Národních prováděcích plánů. Materie Paktu o migraci a azylu se ve značném rozsahu překrývá s věcným obsahem EIBM. Z důvodu zachování uceleného a samostatně působícího strategického nástroje byly relevantní prvky paktu inkorporovány do této aktualizace.
- **Doporučení Komise (EU) 2024/268 o spolupráci mezi členskými státy ve věci závažných hrozeb vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v oblasti bez vnitřních kontrol na hranicích.**

Dokumenty v různé fázi projednávání, které budou v průběhu času zapracovány:

- návrh nařízení o zlepšení policejní spolupráce při prevenci, odhalování a vyšetřování převaděčství migrantů a obchodu s lidmi, a o zlepšení podpory Europolu při prevenci a potírání těchto trestných činů a o změně nařízení (EU) 2016/794.

Dále zahrnuje pro ČR relevantní opatření, jejichž implementace je vyžadována dle Technické a operativní strategie agentury Frontex pro evropskou integrovanou správu hranic 2023–2027. Současně reflektuje dobrou praxi a doporučení vyplývající ze schengenského hodnocení ostatních schengenských států. Strategie je implementována prostřednictvím **implementačního plánu**, který tvoří přílohu Strategie EIBM 2024 (příloha 1).

Vize

Strategie EIBM 2024 reflektuje vizi stanovenou Schengenskou koncepcí 2021: “V duchu sdílené odpovědnosti dosáhnout vysoké úrovně schengenské spolupráce v souladu s evropskými standardy při plném respektování evropských hodnot”.

Cíle Strategie EIBM 2024

Cíle Strategie EIBM 2024 jsou formulovány evropskou integrovanou správou hranic a Technickou a operativní strategií pro evropskou integrovanou správu hranic na období 2023–2027. Jedná se o **následující cíle**:

- zvýšit účinnost návratové politiky EU,
- předcházet závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem, jako je převaděčství, terorismus, obchodování s lidmi a obchodování se zbraněmi a drogami, a tuto činnost odhalovat,
- dosáhnout účinné spolupráce se třetími zeměmi,
- zajistit účinné předcházení nedovolenému překračování vnějších hranic,
- zajistit rychlou registraci a poskytování péče osobám, které potřebují mezinárodní ochranu nebo o ni žádají, jakož i dalším zranitelným osobám překračujícím hranice EU a
- usnadnit legitimní překračování hranic.

Pro potřeby implementace Strategie EIBM 2024 byla vybrána prioritní opatření, ze kterých plyne potřeba jejich přednostního plnění a zohlednění při čerpání finančních zdrojů EU (více viz podkapitola Metodologie).

Právní rámec integrované správy hranic na vnitrostátní úrovni

Strategie rozpracovává v souladu s metodikou platnou pro ČR opatření vyplývající z následujících legislativní dokumentů:

Nejdůležitějšími evropskými akty týkající se integrované správy hranic jsou:

- nařízení (EU) 2019/1896 o Evropské pohraniční a pobřežní stráž (EBCG) společně s operačním a pohotovostním plánováním pro správu hranic a navracením, které je součástí integrovaného plánování,
- nařízení (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex),
- nařízení (EU) 2017/2226 ze dne 30. listopadu 2017, kterým se zřizuje Systém vstupu/výstupu (EES) pro registraci údajů o vstupu a výstupu a údajů o odepření vstupu, pokud jde o státní příslušníky třetích zemí překračující vnější hranice členských států, kterým se stanoví podmínky přístupu do systému EES pro účely vymáhání práva,
- směrnice 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí a dohody EU o zpětném přebírání osob,
- směrnice 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS,

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1356 22.5.2024 ze dne 14. května 2024, kterým se zavádí prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích a mění nařízení (ES) č. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 a (EU) 2019/817.

Nejdůležitějšími vnitrostátními akty týkající se integrované správy hranic jsou:

- zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů,
- vyhláška č. 228/2016 Sb., o stanovení podmínek provozu mezinárodních letišť z hlediska ochrany hranic,
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Další související právní normy jsou obsaženy v následujících zákonech:

- zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů, upravuje (mimo jiné) podmínky užívání vzdušného prostoru a poskytování leteckých služeb, jakož i podmínky provozování leteckých činností v oblasti civilního letectví, včetně povinnosti sdělovat API údaje policii a obecných postupů v případě jejich nesdělení.

Metodologie

Strategie EIBM 2024 vychází z dosavadních výsledků schengenského hodnocení, hodnocení zranitelnosti a vlastních autoevaluací, úkolů plynoucích z nové legislativy a strategických cílů ČR v oblasti ochrany hranic a navazuje na Strategii EIBM 2020. Strategie EIBM 2024 také reflektuje dobrou praxi a doporučení vyplývající ze schengenského hodnocení ostatních schengenských států při praktické realizaci tzv. čtyřstupňového modelu kontroly přístupu v ochraně hranic, který sestává z opatření v třetích zemích, například v rámci společné vízové politiky, opatření prováděných se sousedními třetími zeměmi, opatření týkajících se ochrany vnějších hranic, analýzy rizik a opatření v rámci schengenského prostoru a navracení.

Strategie v jednotlivých kapitolách pokrývá všechny relevantní složky evropské integrované správy hranic v souladu s čl. 3 nařízení (EU) 2019/1896 o Evropské pohraniční a pobřežní stráž. Složka Pátrací a záchrané operace zaměřené na osoby v tísni na moři, zahájené či prováděné v souladu s nařízením (EU) č. 656/2014 a s mezinárodním právem, k nimž může dojít v průběhu operací ostražky hranic na moři, nebyla uplatněna, vzhledem ke geografické poloze vnitrozemského státu, kterým je ČR.

Opatření obsažená v jednotlivých kapitolách Strategie EIBM 2024 jsou zahrnuta do implementačního plánu, skrze který jsou implementována. Tento implementační plán bude v

roce 2025 integrován do zastřešující Schengenské koncepce. První část Strategie EIBM 2024 popisuje rozsah, právní rámec a vztah Strategie EIBM 2024 k dalším instrumentům na vnitrostátní a evropské úrovni. Strategie EIBM 2024 dále popisuje vnitrostátní koordinační strukturu zahrnující všechny příslušné vnitrostátní orgány a subjekty. Strategie EIBM 2024 je stanovena na období let 2024-2029. Druhá část Strategie EIBM 2024 detailněji popisuje složky evropské integrované správy hranic podle článku 3 nařízení (EU) 2019/1986 a zohledňuje vnitrostátní kapacity v oblasti správy vnějších hranic s důrazem na geografickou situaci ČR.

Konkrétní cíle Strategie jsou členěny do 12 tematických oblastí, které zohledňují relevantní složky evropské integrované správy hranic a tři zastřešující prvky (výzkum a inovace, odborná příprava a základní práva) v souladu s nařízením (EU) 2019/1896. Implementační plán specifikuje název a popis opatření, gestora, spolugestory⁶, časový rámec plnění, indikátory plnění a částečnou indikaci finančních zdrojů. Strategie zahrnuje účast všech orgánů státní správy podílejících se na správě vnějších hranic a navracení a dalších relevantních subjektů. Strategie slouží jako referenční dokument pro čerpání finančních zdrojů EU a dalších zdrojů financování. Řádná implementace opatření plynoucích ze Strategie EIBM 2024 bude zajištěná jejich včleněním do Schengenského implementačního plánu při jeho nejbližší aktualizaci. Tím bude zajištěno využití již existujících organizačních nástrojů (pracovní struktury, eskalační mechanismy, schvalovací procedury, stanovení úkolů a metodiku vyhodnocování jejich plnění) bez nutnosti vytváření nových mechanismů.

Politické priority a strategická vodítka, stanovené ve Sdělení Komise, jsou v souladu s nařízením (EU) 2019/1896 a politickým dokumentem Komise o rozvoji víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic. Strategie je harmonizována s Technickou a operativní strategií agentury Frontex, schválenou v září 2023.

Na přípravě Strategie EIBM 2024 se podílely vnitrostátní orgány pro správu hranic a navracení. Strategie prošla vnitroresortním a meziresortním připomínkovým řízením a v dubnu 2024 byla schválena Koordinačním orgánem pro řízení ochrany státních hranic ČR a migraci.

Operativní způsob schvalování umožní udržovat Strategii EIBM 2024 a její implementační plán v aktuálním stavu, což napomáhá k efektivní implementaci. Pod novými vstupy bude zahrnuta nová legislativa a mechanismy pro kontrolu kvality popsané v kapitole č. 9. Cíle Schengenské koncepce 2021.

Z důvodu zachování celistvosti koncepce a vyloučení nežádoucích přesahů jsou **opatření vyplývající ze Strategie EIBM 2024 (příloha 1)** implementovány prostřednictvím Schengenského implementačního plánu, který tak uplatňuje jednotnou kontrolu kvality Strategie EIBM 2024

Strategie EIBM 2024 obsahuje **specifické cíle EIBM** zaměřené na oblast ochrany vnějších hranic EU, spolupráce se třetími zeměmi a oblast navracení (viz kapitola vnitrostátní kontext).

K vyhodnocování plnění strategických cílů implementačního plánu Schengenské koncepce 2021 slouží indikátory uvedené v příslušném sloupci tabulky **Schengenského**

⁶ V případě více gestorů či spolugestorů každý odpovídá za plnění stanoveného cíle v mezích své působnosti.

implementačního plánu 2023. V případě Strategie EIBM 2024 tyto indikátory respektují cíle stanovené pro Strategii EIBM.

Cíle Strategie EIBM 2024

Naplňování cílů probíhá prostřednictvím **opatření implementačního plánu**, který tvoří přílohu 1, Vnitrostátního plánu rozvoje kapacit pro správu hranic a navracení, který tvoří přílohu 2, Minimálních standardů pro modelová stanoviště na vnějších hranicích, který tvoří přílohu 3, a [Programu eu-INIS](#).

Následující tabulka zobrazuje cíle Schengenské koncepce 2021 rozpracované do cílů Strategie EIBM 2024 a jejich vztah.

Cíle Schengenské koncepce 2021	
1.	Správné provádění schengenských standardů (kvalita)
2.	Efektivní spolupráce s členskými státy a agenturami EU (EU spolupráce)
3.	Zajistit efektivní spolupráci napříč státní správou a se soukromými subjekty (vnitřní spolupráce)
4.	Zefektivnit spolupráci se třetími zeměmi (vnější dimenze)
5.	Zvýšit schopnost předvídat výjimečné vnější i vnitřní vlivy a krizové stavy a efektivně na ně reagovat (akceschopnost)
6.	Zvýšit kvalitu a efektivitu provádění schengenského acquis prostřednictvím nových technologií a postupů (inovace)

Cíle EIBM 2024		Párování s koncepcí
A	Usnadnit legitimní překračování hranic	1,2,3,5,6
B	Zajistit účinné předcházení nedovolenému překračování vnějších hranic	1,2,3,4,5,6
C	Zvýšit účinnost návratové politiky Unie	1,2,3,4
D	Odhalovat závažnou trestnou činnost s přeshraničním rozměrem a předcházet jí	1,2,3,4,5,6
E	Dosáhnout účinné spolupráce se třetími zeměmi	4
F	Zajistit rychlou registraci a poskytování péče osobám, které potřebují mezinárodní ochranu nebo o ni žádají	1,2,3,5,6
G	Zajistit vnější hranice, které obstojí v budoucnosti, a zrychlit inovace	1,5,6
H	Zajistit řádnou správu a administrativu	1,3,5,6

Priority

Pro potřeby implementace Strategie EIBM 2024 byla vybrána prioritní opatření, která odráží národní politické zájmy v oblasti správy vnějších hranic (vizi), jakož i největší zjištěné nedostatky ČR v rámci schengenského hodnocení, hodnocení zranitelnosti a autoevaluací. Z toho plyne potřeba jejich přednostního plnění a zohlednění při čerpání finančních zdrojů EU. Priorita je vyznačena u příslušných cílů písmenem **P**.

1. Ochrana hranic

V souladu s vizí a cíli stanovenými pro Strategii EIBM 2024 ČR usiluje o maximální zajištění ochrany svého úseku vnějších hranic. To je důležité mimo jiné v době, kdy se dostává do popředí zájmu politiků a široké veřejnosti boj proti instrumentalizaci migrace a boj proti neoprávněným sekundárním pohybům na území schengenského prostoru a přes jeho vnitřní hranice. Vláda ČR a MV ČR systematicky zdůrazňuje význam správného fungování vnější hranice jako předpoklad pro vyřešení přetrvávajících kontrol na hranicích v důsledku sekundární migrace.

Systém ochrany hranic v ČR reflektuje aktuální výstupy z relevantních analytických produktů EU, zejména agentury Frontex, a národních analytických pracovišť (viz kapitola Analýza rizik).

Vnitrostátní centralizovaná řídicí struktura

Za tvorbu vnitrostátní politiky, stanovování strategických cílů a legislativu v dané oblasti je odpovědné Ministerstvo vnitra. Praktický výkon služby je v odpovědnosti Policie ČR, respektive liniově řízené služby cizinecké policie v oblasti ochrany hranic a ve vymezeném rozsahu Celní správy ČR.

ČR provádí ochranu vnějších hranic pouze na vzdušných hranicích, tj. na 19 civilních a třech vojenských mezinárodních letištích na letech z/do zemí mimo schengenský prostor. Ostraha hranic je v tomto kontextu omezena na letištní prostor. Ochrana vnějších hranic je účinně podporována **národním situačním centrem ochrany hranic ŘSCP** a **národním centrem pro kontrolu dokladů ŘSCP**. Ve vymezeném rozsahu se na ochraně vnějších hranic také podílí Celní správa ČR, a to v oblasti kontroly předmětů, které mají cestující v držení.

Specifické aspekty ochrany hranic jsou blíže popsány v příslušných kapitolách.

Hraniční kontrola

Hraniční kontrola se v ČR provádí na zmíněných 19 civilních a třech vojenských mezinárodních letištích. Specifické postavení zaujímá Letiště Václava Havla Praha, které odbaví cca 92 % všech cestujících na vnějších letech a kde je mimo jiné zřízeno i přijímací středisko pro žadatele o mezinárodní ochranu.

Ředitelství služby cizinecké policie

Stálá přítomnost orgánů ochrany hranic je dále zajištěna na čtyřech menších mezinárodních letištích s pravidelným mimoschengenským leteckým provozem (Brno-Tuřany, Karlovy Vary, Ostrava-Mošnov, České Budějovice a Pardubice). Na zbývajících mezinárodních letištích se odbavení cestujících zajišťuje mobilním způsobem. Ochranu vnějších hranic v ČR zajišťuje jako jednu ze svých činností Ředitelství služby cizinecké policie (ŘSCP) Policie ČR prostřednictvím inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích.

Dalšími úkoly inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích jsou vedle provádění hraniční kontroly následující činnosti:

- udělování víz na hraničním přechodu,
- administrativní činnosti související s hraniční kontrolou (odepření vstupu, odepření vycestování, prohlášení víza za neplatné, řešení hitů v SIS, ICIS a dalších informačních systémech a databázích, vydává pokyny dopravci zajistit dopravu cizince, kterému byl odepřen vstup, do zahraničí a další činnosti),
- odhalování neregulérních dokladů a cestujících zneužívajících pravé cestovní doklady jiných osob jako své vlastní, analýza rizik na místní úrovni,
- přestupkové řízení (např. při překročení povolené doby pobytu) a trestní řízení (např. při předložení neregulérních dokladů),
- ve stanovených případech zajištění cizince nebo občana,
- řízení o správním vyhoštění,
- pořizování obrazových záznamů a snímání daktyloskopických otisků ve stanovených případech,
- prvotní úkony při podání žádosti o mezinárodní ochranu cizincem,
- vyhodnocování seznamů cestujících (API),
- pobytové kontroly na letišti za účelem zjištění, zda se v prostorách letišť nacházejí cizinci splňující podmínky stanovené právními předpisy,
- provádění hraničních kontrol na mezinárodních letištích, na kterých nejsou zřízeny ICP
- zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti na mezinárodních letištích,
- provádění kontroly při dovozu, vývozu a průvozu zbraní a střeliva,
- prohlídky veřejných prostor psododem se služebním psem – specialistou na vyhledávání výbušnin,
- vymezené pyrotechnické činnosti,
- ochrana civilního letectví,
- eskorty,
- ochrana vnitřních hranic při dočasném znovuzavedení kontrol na mezinárodních letištích a
- spolupráce s ostatními útvary a organizačními články policie, spolupráce s agenturou FRONTEX aj.

Inspektoráty cizinecké policie na mezinárodních letištích jsou dále členěny, přičemž na některé činnosti jsou vymezeni odborně vyškolení specialisté (např. specialisté na doklady, psododí se služebními psy, pyrotechnici, oddělení mobilního zásahu/policisté s přidělenou dlouhou zbraní, policisté plnící úkoly ve správní, trestním a přestupkovém řízení, policisté vyčlenění na zpracování místní analýzy rizik). Vykonávaným činnostem pak odpovídají i jednotlivá školení.

ČR dlouhodobě řeší problém **personálního zajištění** svého úseku vnějších hranic. Navzdory řadě opatření přijatých v platové oblasti a dalším zvýhodněním, se doposud nepodařilo snížit počet neobsazených služebních míst na inspektorátech cizinecké policie na mezinárodních letištích a plně stabilizovat personální obsazení na mezinárodních letištích. Nedostatečné personální zajištění má negativní dopad na organizaci směn s přihlédnutím k potřebám školení a vzdělávání (viz kapitola Odborná příprava). Na tuto situaci reaguje Policie ČR formou hostování členů Stálého sboru Frontexu v rámci společné operace agentury Frontex na

mezinárodním letišti Václava Havla v Praze. Jedná se o permanentní působení cca 15-20 členů Stálého sboru Frontexu, což představuje poměrně výraznou pomoc.

Personální kapacity stejně jako **technické vybavení** zajišťuje ŘSCP prostřednictvím **vnitrostátního plánu rozvoje kapacit pro správu hranic a navracení** (příloha 2) a současně vnitrostátně závazných plánovacích mechanismů. Implementace nových rozsáhlých informačních systémů je řešena prostřednictvím vládní strategie [Program eu-INIS](#) (viz kapitola Využívání moderních technologií).

Dále je výkon služby podporován ostatními složkami státní správy, a to na základě spolupráce stanovené kompetenčním zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

Specifickou činnost vykonává národní situační centrum ochrany hranic ŘSCP a národní centrum pro kontrolu dokladů ŘSCP.

V návaznosti na povinnost stanovenou nařízením (EU) 2019/1896 je operačním plánem společného postupu Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, Vězeňské služby ČR, Ministerstva vnitra ČR a Letiště Praha, a. s. upravena spolupráce při zřizování registračních míst v případě neoprávněného vstupu většího počtu cizinců na území České republiky přes vnější schengenskou hranici.

Celní správa ČR a spolupráce s Policií ČR

Úkoly při ochraně vnějších hranic ve vymezeném rozsahu dále zajišťuje Celní správa ČR, pokud se jedná o kontrolu předmětů, které mají cestující v držení. Jedná se o kontrolu zavazadel v kontextu **boje proti vybraným trestným činům** (blíže viz podkapitola Odhalování, prevence a boj proti přeshraniční kriminalitě).

Meziresortní spolupráci při správě hranic umožňují vzájemné dohody, včetně dohod uzavřených mezi Policií ČR, Celní správou ČR a Vojenskou policií. Tato spolupráce se stává zvláště důležitou také při znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích. Jednotná strategie je vypracována v rámci operačních plánů, koordinovaných se sousedními státy, a v rámci operačního plánu společných postupů a spolupráce při zřizování registračních míst.

Spolupráce mezi policejními orgány a orgány celní správy se řídí dohodou mezi Ministerstvem financí a Ministerstvem vnitra o vzájemné pomoci a spolupráci orgánů Celní správy ČR a Policie ze dne 11. února 2014. Tato dohoda upravuje různé aspekty, včetně výměny informací o cestujících, vytváření společných operačních skupin a sdílení informací z databází specializovaných útvarů.

Koordinace probíhá prostřednictvím výměny informací, pravidelných i ad hoc schůzek, a to především na úrovni Generálního ředitelství cel (GŘC) - odboru dohledu a ŘSCP. V rámci ŘSCP je zřízeno národní situační centrum pro kontrolu hranic ŘSCP, které je v provozu 24 hodin denně, 7 dní v týdnu a podporuje úsilí o kontrolu hranic. ČR oficiálně notifikovala Evropské komisi národní situační centrum ŘSCP jako národní orgán plnící povinnosti národního koordinačního centra podle nařízení (EU) 2019/1896. Toto centrum hraje klíčovou roli při

zajišťování bezproblémové koordinace a včasné výměny informací mezi policií a celní správou. Provádí rovněž společné analýzy rizik a dohlíží na systém dohledu nad vzdušným prostorem.

Na hraničních přechodech je spolupráce posílena na všech pěti mezinárodních letištích se stálou celní přítomností (Praha, Brno, Ostrava, Pardubice a Karlovy Vary) prostřednictvím trojstranných dohod mezi Policií ČR, Celní správou ČR, místně příslušným celním úřadem a příslušným provozovatelem letiště. Od roku 2023 byly z Letiště České Budějovice zahájeny pravidelné charterové lety do třetích zemí, zejména do Turecka. Tato spolupráce je formalizována dvoustrannou dohodou mezi provozovatelem letiště a místně příslušným Celním úřadem.

Ostraha hranic a situační povědomí

Vzhledem ke geografické poloze ČR provádí ostrahu pouze při ochraně vnějších vzdušných hranic, konkrétně při ochraně perimetru mezinárodních letišť.

Na této činnosti se podílí národní situační centrum ochrany hranic ŘSCP, jehož úkolem je poskytovat analytickou a koordinační podporu praktickému výkonu ochrany hranic, včetně funkce národního koordinačního centra v rámci systému EUROSUR. V návaznosti na nařízení (EU) 2019/1896 byl v rámci Programu eu-INIS vytvořen a realizován Národní projekt EUROSUR (viz kapitola Využívání moderních technologií). Národní koordinační centrum je součástí Národního situačního centra pro ochranu hranic ŘSCP (NSCOH), kde působí operační skupina, která usnadňuje předávání všech potřebných informací. Kromě policistů jsou na tomto společném pracovišti přítomni také příslušníci Celní správy.

EUROSUR též inkorporuje situační obraz o sekundárních pohybech na území vytvořený kombinací relevantních IT systémů a dat poskytnutých policejními operačními středisky. Vývoj informačního systému pro vytváření a správu národního situačního obrazu úzce souvisí s projektem EUROSUR 2.0, v němž od roku 2020 postupuje agentura FRONTEX.

V návaznosti na další rozvoj NSCOH bude nezbytné zajistit efektivní integraci tohoto centra do systému správy vnějších hranic ČR, zejména s ohledem na plnění úkolů v rámci systému EUROSUR.

Ostrahu vzdušných hranic podporuje informační systém AGAS (Systém dohledu nad vzdušným prostorem ČR).

V rámci činností spadající do čtyřstupňového modelu kontroly přístupu se ČR systematicky věnuje kontrolní činnosti a vyhledávání osob v nelegálním postavení.

S ohledem na povinnost vyplývající z čl. 13 odst. 5 Schengenského hraničního kodexu ČR zavede společné minimální normy pro ostrahu hranic, které budou zohledňovat typ hranic, úroveň rizika a zeměpisná specifika, v souladu s akty v přenesené pravomoci, které přijme Komise.

Odhalování, prevence a boj proti přeshraniční kriminalitě

Na odhalování, prevenci a boji proti přeshraniční kriminalitě se podílí služba kriminální policie a vyšetřování, včetně Národní centrály proti organizovanému zločinu, Národní centrály proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě a Národní protidrogové centrály, a ve vymezeném rozsahu Celní správa ČR.

Aktivity těchto orgánů ve vztahu k ochraně vnějších hranic se opírají o strategické materiály, zejména o Národní strategii protidrogové politiky, Strategii prevence kriminality v České republice 2022–2027 a Strategie ČR pro boj proti terorismu od roku 2013, a strategie a akční plány EU.

Výše uvedené orgány úzce spolupracují na základě kompetenčního zákona a pro plnění svých úkolů mají potřebné informační zdroje, organizační a koordinační struktury a přístup k relevantním informačním systémům. Rutinním způsobem se na těchto úkonech podílejí bezpečnostní služby.

Relevantní budoucí vstupy přijaté na úrovni EU budou zahrnuty do aktualizace této strategie.

Doporučení Rady (EU) 2022/915 ze dne 9. června 2022 o operativní spolupráci v oblasti prosazování práva

Doporučení je implementováno do vnitrostátní legislativy a dále prostřednictvím smluvních nástrojů spolupráce se sousedními státy. Rozsah a možnosti prohloubení další spolupráce bude předmětem odborného semináře.

Cílem Doporučení je posílit účinnou přeshraniční spolupráci mezi donucovacími orgány členských států nastavením minimálních standardů u základních forem spolupráce jako jsou přeshraniční pronásledování, přeshraniční sledování, společné hlídky a další společné operace nebo v rámci spolupráce ve společných centrech policejní a celní spolupráce. Z hlediska vnitrostátního práva jsou tyto standardy plně implementovány ustanoveními zákona č. 361/2003 Sb. o Policii ČR (případně zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráce pro oblast přeshraničního sledování). Bilaterální smlouvy o policejní spolupráci se sousedními státy pak ve většině případů poskytují širší možnosti spolupráce. Výjimkou je pouze úprava přeshraničního sledování ve vztahu k Polsku a oprávnění policistů při působení na území druhého státu ve vztahu ke Slovensku. Tyto nedostatky by měly překlenout návrhy nových smluv s oběma zeměmi.

Mechanismus pro předkládání žádostí o mezinárodní ochranu

Možné způsoby podání žádosti o mezinárodní ochranu v ČR upravuje zákon o azylu. Zákon stanovuje, že policie a osoba zabývající se poskytováním právní pomoci uprchlíkům poskytuje osobě, která hodlá podat žádost o udělení mezinárodní ochrany informace již na hraničním přechodu nebo v tranzitním prostoru mezinárodního letiště. To se týká především případů legálního přicestování do země. V případě potřeby ČR zřizuje registrační místa, určená pro identifikaci, ztotožňování, odebírání otisků prstů a registraci cizinců, kteří nelegálním

způsobem překročili hranice. Za účelem provedení administrativních a identifikačních úkonů (včetně registrace), mohou být osoby omezeny na osobní svobodě podle zákona o Policii ČR.

Informace UNHCR o možnosti podání žádosti o mezinárodní ochranu jsou dále k dispozici na terminálech Letiště Václava Havla Praha. Státní příslušníci třetích zemí, kterým je odpírán vstup na území nebo požádají o mezinárodní ochranu, obdrží informační leták UNHCR a policisté provedou identifikaci osoby v přítomnosti tlumočnicka. Poté předají osobu do přijímacího střediska Ministerstva vnitra, které je orgánem odpovědným za vyřizování žádostí o mezinárodní ochranu. V případě nelegálního přicestování do země (např. při znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích), jsou osobám sdělovány informace o možnosti podání žádosti o mezinárodní ochranu bezodkladně při převozu do registračních míst. Informace jsou součástí poučení, které je předáváno v písemné formě v jazyce, kterému jsou schopni porozumět.

Krizové plánování

Sekce vnější hranice zajišťovaná ČR je omezena na vzdušné hranice představované mezinárodními letišti. Na základě průběžně aktualizovaných analýz rizik pro ČR jsou sestavovány krizové plány pro identifikovaná rizika, která implicitně zahrnují problematiku letišť a migrace, pokud jsou relevantní pro danou oblast. Zároveň obsahují kritéria pro jejich aktivaci. Pro jejich provádění slouží zákonem stanovené organizační struktury. Policie ČR má k dispozici operační plány pro zvládnutí krizových situací. Tyto plány pokrývají problematiku vnější hranice ČR, aniž by byla potřeba disponovat krizovým plánem pro vnější hranice.

V návaznosti na migrační krizi vzniklou v roce 2015 vláda ČR schválila v roce 2016 usnesením vznik **Mobilní jednotky služby cizinecké policie**⁷. Tato jednotka má velmi široké uplatnění, kdy v případě potřeby zajišťuje činnosti v zařízeních pro zajištění cizinců. Její základní využití se váže na potřebu okamžitě reagovat na konkrétní vývoj v oblasti nelegální migrace, zajištění bezpečnosti, veřejného pořádku, ochrany vnějších a vnitřních hranic České republiky. Jednotka je také připravena k okamžitému vyslání plnění úkolů do zahraničí při ochraně vnější schengenské hranice či plnění dalších úkolů v rámci policejní spolupráce. Jednotka je dislokována na čtyřech místech v České republice, a to v Praze, Brně, Ostravě a Pardubicích, tedy v blízkosti vnějších hranic ČR. Celkem jednotka disponuje 181 příslušníky.

V případě výjimečných situací, jako například při výpadku evropských informačních systémů nebo při přetížení kapacity hraniční kontroly, se použijí postupy stanovené evropskou legislativou.

S ohledem na absenci vnější pozemní a mořské hranice jsou hrozby instrumentalizace migrace leteckou cestou vyhodnocovány jako málo pravděpodobné, a tudíž se pro takové situace použijí obecně platné nástroje krizového plánování. Pro krizové situace na území má ČR bohaté zkušenosti související s válkou na Ukrajině, které budou zohledněny v aktualizaci nástrojů krizového řízení souvisejících s implementací Paktu o migraci a azylu.

⁷ Usnesení vlády České republiky ze dne 11. května 2016 č. 414 k vytvoření Mobilní jednotky služby cizinecké policie.

2. Analýza rizik

Analýza rizik je jedním z klíčových nástrojů podporující správné fungování ochrany vnějších hranic ČR, který přispívá ke snížení jejich zranitelnosti a zvýšení akceschopnosti. ČR při implementaci systému analýzy rizik dle Aktualizovaného Schengenského katalogu EU týkajícího se ochrany vnějších hranic, navrzení a zpětného přebírání osob zohledňuje národní specifika, tj. velikost státu a absenci jiných než vzdušných hranic. Vzhledem ke geografické poloze ČR provádí ostrahu pouze na vnějších vzdušných hranicích a tomu je přizpůsobena metodika, organizace a formy provádění analýzy rizik.

Analýza rizik je prováděna v souladu s metodikou CIRAM agentury Frontex. Produkty analýzy rizik jsou k dispozici podle profilu daného uživatele a poskytují informace potřebné pro výkon služby prostřednictvím mnoha produktů na úrovni využívající současné technologické možnosti. V případě potřeby budou tyto produkty aktualizovány.

System analýzy rizik má v ČR tři úrovně:

- strategickou úroveň (Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci, které je strategickým analytickým fórem podporujícím činnost meziresortního Koordinačního orgánu pro ochranu státních hranic a migraci),
- centrální úroveň (národní situační centrum ochrany hranic ŘSCP) a
- lokální (policisté pověřeni analýzou rizik na mezinárodních letištích, na nichž je zřízen inspektorát cizinecké policie).

S ohledem na specifika ČR se osvědčil model plošného celorepublikového pojetí analýzy rizik, který v jejích podmínkách nejlépe zobrazuje situaci jak ve vztahu k vnějším hranicím, tak k sekundárním migračním pohybům na území členských států EU/Schengenu. Analýza rizik vychází jak z vnitrostátních zdrojů (zpětná vazba z hraničních přechodů a kontrolní činnosti na území, výměna informací s relevantními orgány), tak ze zahraničních zdrojů (analýza rizik agentury Frontex, výměna informací s ostatními členskými státy, EUROSUR, API, informace ze zastupitelských úřadů ČR v zahraničí, styční důstojníci pro migraci a doklady ve třetích zemích a jiné).

EUROSUR též inkorporuje situační obraz o sekundárních pohybech na území vytvořený kombinací relevantních IT systémů a dat poskytnutých policejními operačními středisky. Vývoj informačního systému pro vytváření a správu národního situačního obrazu úzce souvisí s projektem EUROSUR 2.0, v němž od roku 2020 postupuje agentura FRONTEX. EUROSUR 2.0 bude z tohoto důvodu integrován do analytických nástrojů.

V rámci inovace budou aplikovány nové dostupné nástroje pro analýzu rizik včetně případného využití umělé inteligence.

Aktuální situace s relevancí pro ČR

Instrumentalizace migrace

V posledních několika letech lze sledovat nový fenomén, kdy některé státy využívají nelegální migraci jako jeden z nástrojů k prosazování svých politických zájmů. Jedná se zejména o Rusko, které v současné době vyvíjí prostřednictvím tranzitní nelegální migrace tlak na rusko-finské hranici, dále o Bělorusko, které dlouhodobě vyvíjí tlak na bělorusko-lotyšské, litevské a polské hranici. V roce 2024 došlo na neurčito k uzavření pozemních hraničních přechodů na finsko-ruské hranici. Migrační tlaky se přesunuly zejména na polsko-běloruskou hranici a hranice Litvy. Oproti roku 2023 stoupl počet incidentů na hranicích s Polskem a Litvou o 187 %.

Rovněž se jedná o Turecko, které dlouhodobě a opakovaně využívá tranzitní nelegální migraci do států EU k prosazování svých politických zájmů.

Situace v Tunisku

V roce 2023 pokračoval trend, kdy osoby směřující do Evropy odplouvaly z pobřeží Tuniska převážně směrem do Itálie. Tunisko je dle odhadů výchozí zemí pro cca 67 % příplouvajících. Nejčastější země původu jsou Guinea a Pobřeží Slonoviny, přičemž do Tuniska přicházejí přes Libyi a Alžírsko.

Situace v Turecku

Celkem Turecko hostí přibližně 4 miliony uprchlíků. Z důvodu současné špatné sociální, ekonomické a politické situace v zemi roste i počet tureckých státních příslušníků, kteří tranzitují do zemí EU.

Podle údajů organizací UNHCR a IOM v Ankaře, zpracovaných k 10. prosinci 2023, turecké úřady i nadále intenzivně tlačí na proces dobrovolných návratů Sýřanů z tureckého území, z nichž ale následně značná část tranzituje nebo může tranzitovat do EU. Za rok 2023 se do Sýrie vrátilo téměř 300 000 syrských občanů, čímž počet registrovaných syrských občanů s přiznanou dočasnou ochranou v Turecku klesl z 3,6 mil. evidovaných na počátku roku 2023 k hranici 3,2 milionu. Deklarovaným cílem tureckých úřadů je snížit touto cestou počet občanů Sýrie pobývajících na území Turecka pod hranici 2,5 mil. nejpozději do konce roku 2024, a tento cíl se v rámci nastoupených trendů jeví jako reálný. V Turecku se objevují náznaky na turecko-syrské „sblížení“ (tj. zprávy z tisku zdůrazňující kroky k potenciálním setkáním na vysoké úrovni), tím se však zvyšují obavy syrských migrantů z repatriace. Projevuje se nespokojenost turecké veřejnosti s velkou syrskou populací v zemi (nepokoje, protesty). Nadále bude pravděpodobně přetrvávat turecké zaměření na předcházení nově příchozích migrantů na své území, stejně jako uzákonění návratů ke zmírnění nespokojenosti veřejnosti. Tento postoj může v rámci migrace působit jako zmírňující faktor (u příchozích toků), tak i jako "pull faktor" pro opuštění země (pro migranty, kteří jsou již na území Turecka).

Itálie a Albánie

Na základě memoranda o porozumění v oblasti řízení migračních toků mezi Itálií a Albánií by mělo v brzké době dojít k vybudování dvou pobytových a repatričních migračních center na severu Albánie, kdy tato centra by měla pojmout až 3 000 osob. Předpokládané využití je pro 36 až 39 tisíc osob ročně. Dne 29. 1. 2024 schválil toto memorandum ústavní soud Albánie,

což umožní schválení albánským parlamentem. Jedná se o osoby zachycené ve Středozemní moři, které mířily do Itálie. Dne 14. října 2024 bylo do těchto táborů umístěno prvních 12 migrantů. Z rozhodnutí soudu v Římě však byli migranti převezeni zpět na území Itálie. Takováto strategie může zapříčinit přeliv migračních toků ze středomořské trasy na západobalkánskou trasu.

Pákistán a Afghánistán

Vzhledem k aktivitám pákistánské vlády hrozí pohyb přibližně 1,7 milionu afghánských občanů z území Pákistánu, z nichž může část směřovat na území EU. Zhoršující se bezpečnostní a sociálně ekonomická situace v Afghánistánu může vést ke stále většímu pohybu afghánských státních příslušníků z Afghánistánu i do zemí EU.

Blízký východ

Aktuálně panuje velice špatná bezpečnostní a socioekonomická situace v oblasti Blízkého východu, zejména se stále více prohlubuje krize v Sýrii a na území Palestiny, která se ještě více vyhroutil po útoku hnutí Hamás na Izrael dne 7. října 2023 a následné eskalaci konfliktu na území Libanonu související se zapojením Hizballáhu do akcí proti Izraeli. Intenzivní vojenské akce na území Libanonu mohou vést k širšímu zapojení Íránu do tohoto konfliktu, který způsobí širší destabilizaci regionu. Tato situace může vést k odchodu obyvatelstva do ciziny. Možné trasy migračních toků přes východní středomořskou trasu, a to po moři z pobřeží Libanonu/Sýrie na Kypr, nebo do Itálie, a přes Sýrii do Turecka a následně buď pozemní cestou, nebo Egejským mořem do Řecka a pozemní cestou dále do zemí EU.

Uvedené skutečnosti jsou zohledněny ve Vnitrostátním plánu rozvoje kapacit pro správu hranic a navracení (příloha 2), výše uvedených krizových plánech a přiměřeně v relevantních složkách této strategie.

3. Výměna informací a spolupráce s členskými státy a agenturou Frontex

Sdílení odpovědnosti a solidarita mezi členskými státy je jedním z hlavních prvků evropské integrace. Postupné konstituování Evropské pobřežní a pohraniční stráže je naplňováním této politiky v praxi, zvláště v návaznosti na migrační krizi v letech 2015–2016, na válku na Ukrajině a instrumentalizovanou migraci v posledních letech, nabývá na stále větším významu efektivní sdílení kapacit při ochraně vnějších hranic schengenského prostoru. ČR dominantně čelí nelegální migraci podél západobalkánské trasy a z tohoto důvodu se zapojila do účasti na operacích založených na mezivládní spolupráci ve vybraných státech.

Spolupráce s členskými státy

Ustanovení týkající se ochrany hranic jsou součástí dohod o policejní spolupráci se všemi sousedními státy, konkrétně s Rakouskem, Německem, Polskem a Slovenskem. Tyto dohody zahrnují různé oblasti, jako je výměna informací, boj proti trestné činnosti spojené s nelegálním přistěhovalectvím a obchodováním s lidmi, přeshraniční operace, koordinované činnosti v příhraničních regionech a zřizování společných center. V rámci EU/Schengenu uzavřela ČR tyto dohody také s Belgií, Bulharskem, Francií, Chorvatskem, Kypr, Maďarskem, Itálií, Litvou, Lotyšskem, Rumunskem, Slovinskem a Švýcarskem. V současné době je v pokročilé fázi přípravy nová dohoda se Slovenskem. Nová dohoda s Polskem je nyní v jednání.

Na základě dohod o policejní spolupráci se na přeshraničních operačních akcích podílí společná centra policejní a celní spolupráce, která slouží ke koordinaci sil a prostředků v obou státech. V současné době má ČR se sousedními státy celkem 6 společných center policejní a celní spolupráce (Petrovice, Schwandorf, Náchod/Kudowa Słone, Chotěbuz, Hodonín/Holíč, Mikulov/Drasenhofen). Ta jsou organizována v rámci oddělení mezinárodních vztahů krajských ředitelství policie a fungují v nepřetržitém provozu. Činnosti těchto center zahrnují:

- výměnu informací v oblasti boje proti trestné činnosti a ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti,
- výměnu informací v oblasti správních deliktů s Německem a Rakouskem,
- podporu přeshraničních operací, např. pronásledování, společné hlídky, přeshraniční pátrací akce,
- podporu bezpečnostních opatření nebo mimořádných událostí s přeshraničními aspekty
- překlady, tlumočení operativních jednání,
- podporu předávání osob (EAW, Dublin, readmise) a
- zázemí pro jednání.

V reakci na nepříznivou situaci tranzitní migrace v regionálním kontextu bude ČR nadále koordinovat své kroky prostřednictvím policejních opatření a bilaterální spolupráce se sousedními státy.

Kromě toho je ČR smluvní stranou dvou protokolů doplňujících Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, tj. protokolu proti pašování migrantů po zemi, po moři a letecky a protokolu o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, ze dne 15. listopadu 2000, který pro ČR vstoupil v platnost 24. října 2013. Kromě těchto dohod ČR využívá nástroje, které pro výměnu informací a přeshraniční operace poskytují evropské právní předpisy, jako je Švédská iniciativa a Prümské rozhodnutí.

Spolupráce s agenturou Frontex

Agentura Frontex ve spolupráci s členskými státy podporuje nejvíce zatížené členské státy a zájmové třetí země v rámci společných operací, společných návratových operací a dalších aktivit. Vzhledem k politickému důrazu na vysokou úroveň ochrany vnějších hranic EU/Schengenu se ČR výrazně angažuje vysláním policistů do společných operací agentury Frontex na všech typech vnějších hranic. ČR je v tomto ohledu velmi zodpovědným členským státem, který plní národní kvóty stanovené nařízením (EU) o EBCG pro krátkodobá a dlouhodobá vyslání členů Stálého sboru Frontexu.

ČR dlouhodobě řeší problém **personálního zajištění** svého úseku vnějších hranic. Navzdory řadě opatření přijatých v platové oblasti a dalším zvýhodněním, se doposud nepodařilo snížit počet neobsazených služebních míst na inspektorátech cizinecké policie na mezinárodních letištích a plně stabilizovat personální obsazení na mezinárodních letištích. Nedostatečné personální zajištění má negativní dopad na organizaci směn s přihlédnutím k potřebám školení a vzdělávání (viz kapitola Odborná příprava). Na tuto situaci reaguje Policie ČR formou společné operace agentury Frontex "JO Czech Republic" na Letišti Václava Havla Praha od roku 2022, která spočívá ve vyslání příslušníků stálého sboru agentury Frontex na toto letiště. Společná operace zahrnuje mnohostranné operační činnosti na vnějších vzdušných hranicích. Příslušníci stálého sboru Frontex pomáhají orgánům ČR při ochraně hranic, včetně prevence, odhalování a potírání přeshraniční trestné činnosti. V ČR mají příslušníci stálého sboru přístup do vnitrostátního informačního systému a provádějí kontroly v první linii společně s pohraničními orgány ČR. Mohou tedy zcela samostatně provádět hraniční kontrolu, čímž se zvyšuje jejich efektivita a využití. Jedná se o model, který je Frontexem často ostatním ČS dáván za vzor. I proto na letišti v Praze dlouhodobě hostuje nejvyšší počet členů Stálého sboru Frontexu ze všech evropských letišť.

V případě pozemních a námořních hranic poskytuje ČR experty a nezbytné technické vybavení v předem dohodnutých oblastech a v souladu s výše uvedenými kvótami. Dále ČR poskytuje své odborníky do návratových nebo výcvikových aktivit agentury Frontex. ČR chce i do budoucna zajistit vysokou míru účasti na aktivitách agentury Frontex. Koncept zapojení do aktivit agentury Frontex ČR přizpůsobí změnám evropské legislativy a aktuálním potřebám.

Účast na aktivitách agentury Frontex představuje know-how využitelné v různých oblastech integrované správy hranic ČR a současně může fungovat jako motivace v personální politice. ČR by tohoto potenciálu měla plně využít.

4. Meziagenturní spolupráce v rámci ČR

Pokud jde o ochranu vnějších hranic, Policie ČR úzce spolupracuje s Celní správou ČR (blíže viz kapitola Ochrana hranic). Ve smyslu čtyřstupňového modelu kontroly přístupu probíhá úzká spolupráce s Ministerstvem zahraničních věcí a zastupitelskými úřady ČR v zahraničí, jakož i s odbory cizinecké policie krajských ředitelství Policie ČR. Policie ČR a Celní správa ČR také spolupracují ve specifických oblastech s dalšími orgány státní správy, včetně bezpečnostních služeb. V případě boje proti přeshraniční trestné činnosti, zejména obchodování s lidmi, omamnými látkami nebo zbraněmi, jakož i převaděčství a terorismu, se jedná o službu kriminální policie a vyšetřování, zejména Národní centrálu proti organizovanému zločinu a Národní protidrogovou centrálu. Pokud se jedná o poskytování mezinárodní ochrany, spolupracují orgány ochrany hranic s odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, který je odpovědný za řízení v dané věci.

Spolupráce Policie ČR a Celní správy ČR je rámcově upravena dohodou mezi Ministerstvem financí a Ministerstvem vnitra a na lokální úrovni (na pěti mezinárodních letištích s pravidelným veřejným leteckým provozem, na nichž je zřízen inspektorát cizinecké policie) trilaterální dohodou mezi ŘSCP, Celní správou ČR a provozovatelem letiště. Spolupráce Policie ČR a Celní správy ČR probíhá rovněž v rámci společných center policejní a celní spolupráce, které má ČR zřízena se všemi sousedními státy na základě bilaterálních smluv o policejní spolupráci, a v rámci Národního situačního centra ochrany hranic, kde je zajištěna stálá přítomnost příslušníků Policie ČR a Celní správy ČR (blíže viz kapitoly Ochrana hranic a Výměna informací a spolupráce s členskými státy a agenturou Frontex).

Obdobně funguje spolupráce v rovině mezinárodní policejní a celní spolupráce, kdy je v rámci Policejního prezidia zřízeno detašované pracoviště Celní správy ČR. Úzká spolupráce je nastavena rovněž při využívání PNR údajů Celní správou ČR v rámci činnosti PIU jednotky Policie ČR.

Spolupráce Policie ČR a Celní správy ČR se vyvinula v rozsahu, jenž odpovídá praktickým potřebám a odlišně definovaným kompetencím. Jádro spolupráce spočívá ve výměně informací a operativní koordinaci při vyšetřování vybraných trestných činů.

Na všech veřejných mezinárodních letištích, kde je zřízen inspektorát cizinecké policie, v ČR je zřízen Letištní výbor pro bezpečnost, v rámci něhož probíhá spolupráce se všemi dalšími subjekty relevantními pro řešení specifických situací.

Součinnost orgánů při nucených a dobrovolných návratech je popsána v kapitole Navracení státních příslušníků třetích zemí.

ČR se zapojila do Politického cyklu EU proti hrozbám z trestné činnosti EMPACT. Cílem EMPACT je identifikovat, stanovit priority a eliminovat hrozby související s organizovanou a závažnou mezinárodní trestnou činností. Na aktivitách a společných operacích EMPACT vzájemně spolupracují vnitrostátní orgány ČR, zejména Celní správa a Policie ČR. V tomto rámci ČR zřídila národní podpůrný tým EMPACT a hodlá zintenzivnit spolupráci s příslušnými útvary členských států EU, příp. dalších vybraných zemí.

V roce 2006 ČR zřídila Koordinační orgán pro ochranu státních hranic a migraci jako nejvyšší platformu pro strategickou koordinaci všech subjektů zapojených do systému správy hranic. Jeho zasedání svolává Ministerstvo vnitra pravidelně dvakrát ročně (a v případě potřeby ad hoc) na úrovni náměstků ministrů. Koordinační orgán vyhodnocuje situaci v oblasti ochrany hranic a migrace a přijímá odpovídající opatření. Analytickou podporu Koordinačnímu orgánu poskytuje Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci.

V rámci meziagenturní spolupráce ČR plní specifickou úlohu úřady se svěřenou kontrolní pravomocí. Jejich činnost je upravena příslušnými zákony a kontrolované subjekty, které vytváří podmínky pro výkon kontrolních aktivit.

5. Spolupráce se třetími zeměmi

ČR považuje spolupráci s třetími zeměmi za významnou součást národní migrační politiky a jako takové jí klade zvýšenou pozornost. ČR z těchto důvodů dlouhodobě podporuje klíčové třetí země finančně, expertně i technicky.

Spolupráce s třetími zeměmi probíhá nejen bilaterálně, ale i multilaterálně, tj. skrze nejrůznější platformy a formy vzájemné spolupráce (Společná koordinační platforma, Salcburské fórum, Východní partnerství, migrační dialogy apod.). ČR se zapojuje aktivně do projektů se třetími zeměmi v oblasti ochrany hranic s cílem využít know-how EU k řešení migračních problémů a posilovat bezpečnostní, hraniční, migrační a azylové systémy těchto zemí a budovat jejich celkovou připravenost v těchto oblastech. Skrze program Ministerstva vnitra Pomoc na místě ČR finančně podporuje projekty mezinárodních organizací zaměřené mimo jiné na ochranu hranic. Hlavním partnerem je v tomto ohledu Mezinárodní středisko pro rozvoj migračních politik (ICMPD), které implementuje projekty na ochranu hranic v Libyi a Moldavsku podpořené peněžním darem ČR. Dále ČR podpořila také projekty implementované Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). Jednalo se o projekty na podporu dobrovolných návratů a reintegrace v Tunisku a podporu reintegrace senegalských občanů navracených zpět do země původu.

Konkrétní formou pomoci je např. bilaterální policejní spolupráce se zeměmi podél západobalkánské trasy (zejména Severní Makedonie a Srbsko). Tato pomoc je poskytována průběžně a reaguje na potřeby dotčených třetích zemí. S vizí spuštění společných operací agentury Frontex v těchto zemích ČR uvažuje o svém dalším působení s cílem zajistit hladký přechod a případné komplementární fungování bilaterálních a společných operací.

Zásadním prvkem spolupráce s třetími zeměmi je i navracení nelegálně pobývajících osob z ČR do země původu či transitu. Tato spolupráce je řízena bilaterálními i unijními ujednáními s jednotlivými zeměmi (readmisní dohody, praktické formy spolupráce) a podporována společnými aktivitami členských států (např. EURINT nebo EURLO). Vedle toho ČR vysílá do zastupitelských úřadů ČR ve vybraných třetích zemích policejní důstojníky a styčné důstojníky pro migraci a doklady, jejichž úkolem je poskytovat odbornou podporu při vyřizování vízové a pobytové agendy, jakož i soustředit informace umožňující reagovat na zneužívání migračních nástrojů.

ČR má s řadou třetích zemí uzavřeny mezinárodní smlouvy o policejní spolupráci, na základě nichž jsou mj. vysíláni styční důstojníci Policie ČR, kteří prohlubují a zintenzivňují bilaterální policejní spolupráci s bezpečnostními složkami v těchto zemích. Jedná se o dohody o policejní spolupráci s Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Severní Makedonií, Moldavskem, Černou Horou, Ruskem, Srbskem, Ukrajinou, Spojeným královstvím, Arménií, Chile, Gruzii, Izraelem, Kazachstánem, Kyrgyzstánem, Tuniskem, Tureckem, Uzbekistánem, USA a Vietnamem. Dále ČR na bilaterální realizuje projekty prostřednictvím Programu bezpečnostní rozvojové spolupráce.

ČR se bude nadále aktivně účastnit bilaterálních a multilaterálních iniciativ směřujících k prevenci nelegální migrace do EU, podpoře třetích zemí, efektivnímu navracení osob a k posílení boje proti přeshraniční kriminalitě.

6. Technická a operativní opatření na území ČR

S ohledem na geografickou polohu a migrační trasy uvnitř EU je ČR státem s výrazným tranzitním potenciálem. Odbory cizinecké policie při krajských ředitelstvích Policie ČR a Mobilní jednotka ŘSCP provádí pod metodickým vedením ŘSCP intenzivní kontroly pobytu na celém území. To umožňuje systematicky sledovat stav legální i nelegální migrace a udržovat situační povědomí s využitím příslušných analytických struktur. Intenzitu těchto opatření upravuje ČR v návaznosti na aktuální obraz bezpečnosti v ČR i v EU. Soudní dvůr EU se opakovaně zabýval otázkou souladu kontrol prováděných na území s odstraněním hraničních kontrol na vnitřních hranicích. Rozhodnutí Soudního dvora EU je třeba průběžně sledovat a reflektovat v praxi.

Pokud se jedná o připravenost na případné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic, ČR disponuje krizovými plány pro řešení migrační vlny velkého rozsahu a plány na znovuzavedení kontrol v případě závažného ohrožení veřejného pořádku nebo vnitřní bezpečnosti, a také v případě závažného ohrožení veřejného zdraví. Orgány ČR při těchto činnostech úzce spolupracují a provádí pravidelná cvičení umožňující vyhodnocovat jejich připravenost. K první dočasné obnově hraničních kontrol došlo v souvislosti s pandemií COVID-19 z důvodu ochrany veřejného zdraví. Z migračních a bezpečnostních důvodů ČR dočasně znovuzavedla kontroly na pozemní hranici se Slovenskem v roce 2022 a 2023.

ČR má k dispozici operační plány pro znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích schengenského prostoru. Tyto plány podrobně popisují společné postupy a spolupráci s Armádou ČR, Celní správou ČR a dalšími veřejnými orgány v případě znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích. Postupy jsou v souladu s čl. 25 až čl. 35 Schengenského hraničního kodexu. Na základě dohod o policejní spolupráci se na přeshraničních operačních akcích podílí společná centra policejní a celní spolupráce, která slouží ke koordinaci sil a prostředků v obou státech. V současné době je v pokročilé fázi přípravy nová dohoda se Slovenskem. Nová dohoda s Polskem je nyní v jednání. Aktuálně měla ČR se sousedními státy celkem 6 společných center policejní a celní spolupráce (Petrovice, Schwandorf, Náchod/Kudowa Słone, Chotěbuz, Hodonín/Holíč, Mikulov/Drasenhofen). Ta jsou organizována v rámci oddělení mezinárodních vztahů krajských ředitelství policie a fungují v nepřetržitém provozu. Činnosti těchto center zahrnují:

- výměnu informací v oblasti boje proti trestné činnosti a ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti,
- výměnu informací v oblasti správních deliktů s Německem a Rakouskem,
- podporu přeshraničních operací, např. pronásledování, společné hlídky, přeshraniční pátrací akce,
- podporu bezpečnostních opatření nebo mimořádných událostí s přeshraničními aspekty
- překlady, tlumočení operativních jednání,
- podporu předávání osob (EAW, Dublin, readmise) a
- zázemí pro jednání.

V reakci na nepříznivou situaci tranzitní migrace v regionálním kontextu bude ČR nadále koordinovat své kroky prostřednictvím policejních opatření a bilaterální spolupráce se sousedními státy.

Vnitrostátní plán rozvoje kapacit pro správu hranic a navracení (příloha 2) specifikuje materiální a personální potřeby a zdroje nezbytné pro realizaci této strategie a je její komplementární součástí.

Pro aktuální situační povědomí o sekundárních pohybech Policie ČR využívá informační systémy UDÁLOST a systém operačního řízení JITKA. Data jsou součástí databáze nelegální migrace a součástí národního situačního obrazu přímo v rámci systému EUROSUR. Na tomto základě ČR přijímá opatření na území a v příhraničí tak, aby formou alternativních postupů účinně čelila tranzitu osob v nelegálním postavení a současně minimalizovala negativní dopady na cestující veřejnost.

Dne 1. července 2024 došlo na ŘSCP ke vzniku **organizačního článku operativní odbor**, který je ve struktuře podřízen přímo řediteli ŘSCP. Níže uvedené činnosti sjednocuje celorepubliková působnost tohoto odboru, což má za následek multiplikační efekt při řešení trestné činnosti s cizineckým prvkem ve vztahu k organizačním článkům s územně vymezenou působností (KŘP), kdy operativní odbor zejména:

- analyzuje a vyhodnocuje poznatky k trestné činnosti z jednotlivých KŘP v působnosti cizinecké policie s cílem nalezení společných atributů,
- poskytuje metodiku a součinnost v působnosti trestního řízení v rámci služby cizinecké policie,
- poskytuje součinnost útvarům KŘP služby kriminální policie a vyšetřování v oblasti vedených trestních řízení s cizineckým a přeshraničním prvkem,
- poskytuje součinnost útvarům KŘP v souvislosti s analytickými systémy používanými k odhalování trestné činnosti s cizineckým prvkem a informačních systémů cizinecké policie,
- spolupracuje se zahraničními partnery v působnosti cizinecké policie a zjištěné informace předává na KŘP.

ČR bude nadále rozvíjet operativní spolupráci mající dopady na udržování situačního povědomí a schopnost efektivně reagovat.

Nové iniciativy a podněty

V současné době ČR analyzuje, jak zefektivnit spolupráci v návaznosti na nové podněty vycházející z doporučení EK o spolupráci mezi členskými státy ve věci závažných hrozeb vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v oblasti bez vnitřních kontrol na hranicích a návrhu nařízení o zlepšení policejní spolupráce při prevenci, odhalování a vyšetřování převaděčství migrantů a obchodu s lidmi, a o zlepšení podpory Europolu při prevenci a potírání těchto trestných činů a o změně nařízení (EU) 2016/794.

V přípravě je také vnitrostátní systém e-turista evidující státní příslušníky třetích zemích v ubytovacích kapacitách na území ČR.

7. Navracení státních příslušníků třetích zemí

Navracení je nedílnou součástí migrační politiky ČR a návratové asistenční služby jsou současně považovány za důležitý preventivní nástroj v boji proti nelegální migraci. Realizace návratu probíhá leteckou nebo pozemní cestou, a to buď dobrovolně s asistencí Ministerstva vnitra⁸, nebo nuceně, případně nuceně s policejní eskortou v gesci Ředitelství služby cizinecké policie.

Navracení na vnější hranici

Vzhledem k tomu, že ČR provádí ochranu vnějších hranic pouze na vzdušných hranicích, bylo rozhodnuto o uplatnění postupu podle čl. 2 odst. 2 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES a navracení přes vnější hranici se neaplikuje. Tato praxe bude upravena v návaznosti na implementaci Paktu o migraci a azylu.

Navracení z vnitrozemí

Pro oblast dobrovolných návratů je hlavním gestorem politiky i výkonu Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP). Realizace návratů se pak uskutečňuje v úzké spolupráci mezi Ministerstvem vnitra a Policií ČR, Ředitelstvím služby cizinecké policie, resp. Službou cizinecké policie, které je odpovědné za výkon rozhodnutí o návratu, tzv. nucený návrat a návrat s eskortou.

ČR dlouhodobě uplatňuje přednost dobrovolného návratu před návratem nuceným. Za účelem podpory a zvýšení využívání možnosti dobrovolného návratu proto dlouhodobě buduje strukturu návratového poradenství a individuální asistence tak, aby byla zajištěna co nejvyšší míra dostupnosti těchto služeb na celém území státu.

Od konce roku 2016, kdy bylo na OAMP vytvořeno samostatné oddělení dobrovolných návratů (ODN), je realizace asistovaného dobrovolného vycestování cizinců svěřena v ČR primárně tomuto oddělení. Doplnkově pak působí v souladu s aktuálně realizovanými projekty Mezinárodní organizace pro migraci (návratové poradenství, individuální návratová asistence) či nevládní organizace, které primárně nabízejí právní a sociální poradenství osobám, kterým bylo vydáno rozhodnutí o návratu, případně bylo rozhodnuto o jejich zajištění. Specifický program dobrovolné repatriace realizuje Správa uprchlických zařízení MV ČR (SUZ) pro bývalé žadatele o mezinárodní ochranu. Právní poradenství pro cizince, kteří nesplňují nebo již nesplňují podmínky pobytu na území a řeší svůj návrat, případně bylo rozhodnuto o jejich zajištění, poskytují také vybrané advokátní kanceláře na základě veřejné zakázky.

Při budování návratové struktury ČR využívají všechny subjekty prostředků Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF). V rámci projektu „Posílení návratových kapacit MVČR“ (reg. číslo AMIF/26/02) došlo v roce 2020 k posílení ODN, které podstatným způsobem rozšířilo síť pracovišť poskytujících služby související s návratem. Vznikla nová pracoviště (v ZCC Balková, ZCC Vyšní Lhoty, ZCC Bělá-Jezová a OAMP Brno) a posílilo se stávající centrální pracoviště Praha-Letná. Zároveň došlo v rámci OAMP od 1. května 2022 k organizační změně,

⁸ Případně Mezinárodní organizace pro migraci, pokud aktuálně realizuje projekt na DN. Poslední projekt byl ukončen k 31. 12. 2022. Aktuálně IOM připravuje projekt, který bude předložen pro možné financování z AMIF.

v jejímž rámci bylo vytvořeno samostatné oddělení návratové politiky (ONP). Díky tomu je i při enormním nárůstu agendy patřičná pozornost věnována jak činnostem koncepčním a formálně podpůrným, včetně mezinárodní spolupráce na úrovni EU (EK, Frontex) tak praktické realizaci návratů při zachování úzké propojenosti a spolupráce obou těchto oddělení pod jednotným vedením. Během roku 2023 zahájil OAMP realizaci dvou vzájemně propojených návratových projektů, které jsou financované z prostředků AMIF. Náplní obou projektů je primárně zabezpečení realizace návratů příslušníků třetích zemí do zemí původu. Projekt

„Udržení a posílení návratové struktury OAMP MV ČR“ se soustředí na posílení a udržení personálního zabezpečení návratové struktury OAMP. Zejména se jedná o udržení dostupnosti služeb spojených s dobrovolným návratem na území celé ČR. Prostřednictvím projektu „Provozně-technická podpora návratové struktury OAMP MV ČR“ je pak pro tuto návratovou strukturu zabezpečováno technické zázemí a řešena průběžná podpora chodu jednotlivých pracovišť. V rámci těchto projektů byla v roce 2023 završena práce na budování pracovního týmu, zajišťujícího jednotlivé fáze návratového procesu. S cílem sjednotit národní praxi s unijními postupy je v následujícím období plánováno proškolení všech pracovníků v oblasti návratového poradenství prostřednictvím agentury Frontex.

Již v dubnu 2022 se Ministerstvo vnitra zapojilo do pilotní fáze programu agentury Frontex Joint Reintegration Services (JRS). V rámci tohoto programu je dostupná reintegrační podpora navracejícím se cizincům, a to jak ve formě „po příjezdové“ či „po návratové“ asistence. Na konci roku byla dostupná síť partnerských organizací v celkem 41 zemích návratu. Participace v programu JRS přináší cizincům možnost získat v rámci realizace dobrovolného návratu také podporu při zahájení podnikání, dlouhodobou podporu s bydlením, sociální, zdravotní a psychosociální podporu, podporu při vstupu na pracovní trh, finanční podporu, podporu vzdělávání, dalšího profesního vzdělávání či podporu při sloučení rodiny.

Realizace reintegračních aktivit v rámci programu JRS umožňuje Ministerstvu vnitra zefektivnit proces dobrovolných návratů a asistované začlenění cizince v zemi původu. Během roku 2023 byla reintegrační asistence formou JRS poskytnuta celkem v 54 případech jednotlivců a rodin, kdy nejvíce případů bylo z Mongolska 26, Vietnamu 14 a Turecka 6. Celkem bylo prostřednictvím JRS podpořeno 80 cizinců. V průběhu roku 2023 byla proškolená část pracovníků návratového týmu k vedení reintegračních pohovorů a obsluze registračního systému RIAT. V následujících letech budou zajištěna doplňující školení tak, aby vedení reintegračního pohovoru a obsluha databáze RIAT mohla být součástí činnosti celého týmu.

V průběhu roku 2023 bylo realizováno **celkem 674 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí**. V rámci tohoto počtu bylo 654 asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno Ministerstvem vnitra a 20 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ. Nejčteněji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci Moldavska, Turecka, Mongolska či Gruzie.

Významnou roli v zajištění návratů hraje spolupráce s agenturou Frontex. Ať již je to pro oblast dobrovolných či nucených návratů, má ČR úzce navázanu spolupráci a využívá všech struktur, které slouží k usnadnění realizace návratu. Zejména jde o využívání systému FAR pro nákup letenek, využívání služeb styčných důstojníků pro návraty EURLO a EMLO zejména při ověřování totožnosti cizince a vydávání náhradních cestovních dokladů. Dále jde o participaci v pracovních skupinách zaměřených jednak na sdílení informací, dobré praxe a jejím

sjednocení (PRAN, VRN, PRR, TC-CORE) a stejně tak na specifika spolupráce s jednotlivými třetími zeměmi (CWG DZA, CWG AFG, CWG IRQ, CWG BGD, CWG PAK, CWG VNM, CWG MAR, CWG NGA). Z pohledu koordinačně metodického je pak významná také účast na pracovních skupinách na nejvyšší úrovni – jednak v rámci agentury Frontex – High Level Round Table on Return a na úrovni EK v rámci činnosti návratové koordinátorky – High Level Network on Return. Specificky jsou návraty řešeny v jednotlivých pracovních skupinách Rady, zejména PS IMEX Expulsion, ale také PS Visa a dalších pracovních tělesech, zaměřených na externí vztahy jako např. MOCADDEM.

OAMP v rámci své činnosti provádí zejména:

- přípravu legislativních opatření na úseku navracení, včetně zajištění průběhu legislativního procesu,
- přípravu a realizace dobrovolného vycestování cizinců s vydaným rozhodnutím o návratu, včetně zajištění vydání náhradních cestovních dokladů,
- tvorbu závazných metodik v oblasti dobrovolných návratů⁹,
- zprostředkování reintegrační asistence pro vybrané cizince s vydaným rozhodnutím o návratu a tvorba závazných metodik v této oblasti,
- tvorbu strategických materiálů a koncepcí na úseku navracení cizinců z území ČR,
- celostátní koordinaci a metodické usměrňování výkonu azylové a migrační politiky na úseku navracení cizinců,
- analytické zpracování celostátní problematiky návratů, tvorba analýz a metodických pokynů,
- zastupování ČR na evropské úrovni na jednáních s partnerskými organizacemi (EK WG IMEX Expulsion, Frontex HLRT, HLNR) a členskými státy EU, které se týkají navracení nelegálně pobývajících příslušníků třetích států, a to včetně vyjednávání návrhů unijních legislativních předpisů (zejm. návratová směrnice),
- rozhodování o zajištění žadatelů o azyl a
- spolupráci a udržování součinnosti s útvary policie (ŘSCP, OCP PČR) a příslušnými orgány veřejné moci podílejícími se na navracení cizinců z třetích zemí (soudy, vězeňská služba, OSPOD).

ŘSCP zajišťuje zejména vedení řízení a vydání rozhodnutí o návratu (správní vyhoštění, povinnost vycestovat) a následně provádění nucených návratů, včetně případného zajištění policejní eskorty. V některých případech jsou návraty realizovány ve spolupráci s agenturou Frontex, která disponuje řadou nástrojů k podpoře členským státům pro návratové operace. Zejména se jedná o využívání zapojení do společných návratových operací (Joint Return Operations) a nákupu letenek pro navrácené cizince i eskortující policisty v systému FX FAR.

ŘSCP je v rámci nucených návratů odpovědné za realizaci návratových rozhodnutí, která jsou vydávána správními orgány. ŘSCP je metodologickým a odvolacím orgánem v oblasti správního

⁹ § 123a zákona č. 326/1999 Sb.

vyhoštění pro krajská ředitelství policie. Do oblasti působnosti ŘSCP dále spadají následující aktivity:

- shromáždění materiálů k ověření/zjištění totožnosti (fyzicky, elektronicky), zajištění ověření totožnosti a vydání náhradního cestovního dokladu (žádost formou fyzické pošty/elektronického systému),
- zajištění/povolení tranzitu,
- příprava a realizace nedobrovolného návratu s eskortou/bez eskorty (např. víza, letenky, ubytování) a
- zavedení informací k cizinci týkající se jeho návratu, včetně vložení informací o zákazu vstupu (evidence nežádoucích osob „ENO“ CIS, SIS II).

Pro implementaci nucených návratů ŘSCP spolupracuje s Ministerstvem vnitra, Ministerstvem zahraničních věcí, zastupitelskými úřady ČR v zahraničí, zastupitelskými úřady na území ČR, soudy apod.

Spolupráce s Ministerstvem spravedlnosti při vydávání rozhodnutí o návratu je nedílnou součástí procesu. Další formy spolupráce probíhají s Ministerstvem obrany (např. půjčování letadel) a s policejními orgány dalších členských států (např. pro schvalování tranzitů nebo žádosti o spolupráci v rámci dohod o zpětném přebírání osob).

Financování akcí návratů je zajišťováno z rozpočtu Policejního prezidia, AMIF, rozpočtu Frontexu a rozpočtu ŘSCP.

Pokud se jedná o společné návratové operace organizované agenturou Frontex, tento způsob ČR doposud ve vyšší míře nevyužívala. V posledních 2 letech došlo k nárůstu využití návratových nástrojů poskytovaných agenturou Frontex, a to jak společných návratových operací, tak především u nákupu letenek pro deportované osoby v rámci pravidelných leteckých linek. ČR i nadále průběžně vyhodnocuje nabídky společných návratových operací realizovaných prostřednictvím agentury Frontex, včetně pravidelných leteckých spojení a posuzuje jejich využitelnost ve vazbě na aktuální stav zajištěných osob v zařízeních pro zajištění cizinců.

Cizinecký informační systém byl primárně pro potřeby police vytvořen již v roce 2004. Vytvářející se potřeby jasně definují nutnost vytvoření systému nového. Již na konci roku 2022 byla v České republice provedena gap analýza a následně došlo ke schválení využití systému RECAMAS pro správu dat v oblasti návratů. Aktuálně je připravován projekt vybudování cizineckého informačního systému druhé generace (CIS II) včetně implementace RECAMAS v prostředí ČR, v jehož rámci by mělo k vytvoření systému dojít.

8. Využívání moderních technologií (včetně rozsáhlých informačních systémů)

Prioritou ČR v oblasti využívání moderních technologií je implementace vnitrostátních částí rozsáhlých nově budovaných nebo revidovaných informačních systémů v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí a jejich interoperability. Na spuštění revidovaného systému SIS v roce 2023 naváže v letech 2024-2025 dokončení vývoje systémů EES, ETIAS a ECRIS-TCN, které tvoří základní pilíře interoperabilní architektury a jejichž spuštění zásadně zvýší efektivitu hraničních kontrol a úroveň bezpečnosti v ČR a EU. Do roku 2028 bude následně probíhat vývoj komponentů, které zajistí plnou interoperabilitu mezi všemi relevantními systémy využívanými v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí.

Zajištění plnohodnotné interoperability je úkolem bezprecedentního rozsahu. Proto je na národní úrovni za koordinaci, podporu a monitoring implementace zodpovědný [Program eu-INIS](#), který sdružuje deset národních a čtyři horizontální projekty, v jejichž rámci jsou vyvíjeny jednotlivé systémy a je zajišťována jejich interoperabilita. Součástí Programu eu-INIS je zároveň zajištění kybernetické bezpečnosti provozovaných a nově vytvářených systémů. Vzhledem k finanční náročnosti projektů je v rámci Programu eu-INIS kladem důraz na efektivní využívání zdrojů z národního rozpočtu i ze zdrojů EU a je zajištěn důsledný monitoring vynakládání finančních prostředků. Program eu-INIS je, s ohledem na specifické potřeby řízení projektů, autonomně fungující systém s vlastními mechanismy implementace a monitoringu zahrnutý pod Schengenskou koncepci 2021.

Projekty v rámci Programu eu-INIS:

Národní projekt	Věcná příslušnost
Národní projekt EES	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)
Národní projekt ETIAS	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)
Národní projekt SIS	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)
Národní projekt Eurodac	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)
Národní projekt ECRIS-TCN	Ministerstvo spravedlnosti (Rejstřík trestů)
Národní projekt VIS MV	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)
Národní projekt VIS MZV	Ministerstvo zahraničních věcí (Vízový odbor)
Národní projekt EUROSUR	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)
Národní projekt PNR	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)
Národní projekt API	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)

Horizontální projekt	Věcná příslušnost
Cizinecký informační systém	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)
Informační a komunikační (ICT) infrastruktura	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)
cBIS	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)
Nástroje interoperability	Ministerstvo vnitra (Policie ČR)

Za účelem zvýšení efektivity hraničních kontrol, zachování vysoké úrovně bezpečnosti a zajištění vysokých standardů správy vnějších hranic je vysoká pozornost věnována technologickému vývoji a inovacím. Moderní technologie mají přitom potenciál nejen významně zlepšit odhalování hrozeb a boj proti terorismu a organizovanému zločinu, ale i zlepšit komfort cestujících zajištěním plynulého překračování hranic díky možnosti zavedení automatizovaných kontrol a využití nejmodernějších nástrojů identifikace cestujících, analýze rizik a odhalení hrozeb.

V souvislosti s využíváním moderních technologií při správě hranic si je ČR vědoma rizik spojených s rychlým rozvojem technologií a používáním automatizovaných nástrojů hraniční kontroly. Maximální důraz je kladen na využívání nových technologií v souladu s Listinou základních práv Evropské unie a za žádnou cenu nesmí docházet k diskriminaci osob. Veškeré technologie jsou zároveň využívány v souladu s evropským právem pro ochranu osobních údajů a pod dohledem jak evropských, tak vnitrostátních dozorových orgánů.

9. Mechanismy pro kontrolu kvality

Strategická úroveň

Vnitrostátní mechanismus kontroly kvality Strategie EIBM 2024 se opírá o Schengenskou koncepci 2021, která je zastřešujícím strategickým dokumentem ČR pro celou oblast **schengenské spolupráce**. Tato koncepce je doprovázena **Schengenským implementačním plánem 2023**, který je klíčovým implementačním dokumentem, jenž pokrývá realizaci Schengenské koncepce 2021 a dalších strategických dokumentů v její působnosti.

Základní vizí Schengenské koncepce 2021 je v duchu sdílené odpovědnosti dosáhnout vysoké úrovně schengenské spolupráce v souladu s evropskými standardy při plném respektování evropských hodnot. Vizí Schengenské koncepce 2021 přejímá i tato strategie.

Výše uvedené dokumenty obsahují mechanismy pro kontrolu správné implementace schengenských standardů, a to prostřednictvím plnění **strategických cílů Schengenské koncepce 2021**:

- správné provádění schengenských standardů – **kvalita**,
- efektivní spolupráce s členskými státy a agenturami EU – **EU spolupráce**,
- zajistit efektivní spolupráci napříč státní správou a se soukromými subjekty – **vnitřní spolupráce**,
- zefektivnit spolupráci se třetími zeměmi – **vnější dimenze**,
- zvýšit schopnost předvídat výjimečné vnější i vnitřní vlivy a krizové stavy a efektivně na ně reagovat – **akceschopnost**,
- zvýšit kvalitu a efektivitu provádění schengenského acquis prostřednictvím nových technologií a postupů – **inovace**.

Monitoring Strategie EIBM 2024

Z důvodu zachování celistvosti koncepce a vyloučení nežádoucích přesahů jsou **opatření vyplývající ze Strategie EIBM 2024 (příloha 1)** implementovány prostřednictvím Schengenského implementačního plánu, který tak uplatňuje jednotnou kontrolu kvality Strategie EIBM 2024.

K vyhodnocování plnění strategických cílů implementačního plánu Schengenské koncepce 2021 slouží indikátory uvedené v příslušném sloupci tabulky Schengenského implementačního plánu 2023. V případě Strategie EIBM 2024 tyto indikátory respektují cíle stanovené pro Strategii EIBM.

Strategie EIBM 2024 obsahuje **specifické cíle EIBM** zaměřené na oblast ochrany vnějších hranic EU, spolupráce se třetími zeměmi a oblast navracení (viz kapitola vnitrostátní kontext).

Průběžný monitoring plnění opatření bude tvořen následujícími komponenty:

- pololetní reporting a identifikace kritických problémů na příslušném fóru Analytického centra pro ochranu státních hranic,
- projednání stavu implementace a řešení kritických problémů na jednání Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic ČR s frekvencí nejméně jednou ročně a
- vyhodnocení plnění Schengenského implementačního plánu, a tedy i naplňování cílů této strategie, předkládá Ministerstvo vnitra vládě každé dva roky.

Kontrola podle zákona o kontrole

Ministerstvo vnitra provádí kontrolu plnění schengenských standardů u provozovatelů mezinárodních letišť podle vyhlášky č. 228/2016 Sb., o stanovení podmínek provozu mezinárodních letišť z hlediska ochrany hranic a sleduje také napravení identifikovaných nedostatků s možností uložení sankce. Tato činnost je prováděna v souladu s vnitrostátní legislativou podle zákona č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů a zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád).

Vnitřní kontrolní činnosti

Kvalitu provádění ochrany vnějších hranic ČR prověřují orgány také v rámci vlastní systematické vnitřní kontrolní činnosti. Ředitelství služby cizinecké policie (ŘSCP) aktualizovalo pokyny pro interní mechanismus kontroly kvality. Vnitřní kontrola posuzuje stav provádění schengenského *acquis* v oblasti vnějších hranic a kontroluje implementaci opatření uvedených v Schengenském implementačním plánu a akčních plánech v rámci schengenského hodnocení.

Autoevaluace

Komplementárně k této kontrole jsou v rámci přípravy na schengenské hodnocení organizovány autoevaluace v oblastech schengenské spolupráce včetně ochrany vnějších hranic a navracení, jejichž závěry se promítají do úkolů v rámci Schengenského implementačního plánu. Jedná se o již tradiční vnitrostátní aktivitu.

Schengenské hodnocení a hodnocení zranitelnosti

ČR dlouhodobě podporuje vytváření synergií s evropskými mechanismy pro kontrolu kvality, kterými jsou zejména schengenský hodnotící a monitorovací mechanismus a hodnocení zranitelnosti. ČR vytvořila týmy vnitrostátních expertů vysílaných na schengenská hodnocení ostatních členských států a usiluje o promítnutí zkušeností z hodnotících návštěv do vnitrostátních postupů. Do mechanismu hodnocení zranitelnosti agentury Frontex jsou zapojeny všechny orgány odpovědné za ochranu vnějších hranic a navracení.

10. Mechanismy solidarity, zejména unijní nástroje financování

Tato kapitola pokrývá jak unijní nástroje využívané ze strany ČR, tak pomoc, kterou ČR poskytuje státům postiženým krizí.

Unijní nástroje financování

V ČR spravuje a koncepčně a metodicky řídí toky finančních prostředků z rozpočtu EU a zahraničí poskytnuté ČR v rámci fondů EU Ministerstvo financí. Ministerstvo financí spravuje a koncepčně a metodicky řídí toky finančních prostředků z rozpočtu EU a zahraničí poskytnuté ČR v rámci fondů EU programového období 2021-2027, Evropských strukturálních a investičních fondů programového období 2014-2020 (ESIF), předvstupních nástrojů, nástrojů Transition Facility, Finančních mechanismů EHP/Norska, Programu švýcarsko-české spolupráce a Fondu solidarity EU. Působí v roli platebního orgánu, který vykonává účetní funkci, pro programy spolufinancované z fondů EU, dále v roli Platebního a certifikačního orgánu (PCO) pro programy spolufinancované z ESIF a FM EHP/Norska, spravuje účty, zajišťuje evidenci peněžních prostředků Národního fondu (NF) a plní výkaznické povinnosti ve vztahu k orgánům EU, národním orgánům, Kanceláři finančních mechanismů a Švýcarskému velvyslanectví v Praze.

ČR klade důraz na správné a efektivní využívání finančních zdrojů poskytovaných z rozpočtu EU. V oblasti vnitřní bezpečnosti a migrace ČR postupně dokončuje implementaci národního programu Fondu pro vnitřní bezpečnost. Jeho součástí jsou projekty z oblasti ochrany vnějších hranic (národní situační centrum ochrany hranic, specializované pracoviště národního centra pro kontrolu dokladů, Systém dohledu nad vzdušným prostorem ČR AGAS, EES, ETIAS, upgrade VIS a SIS a jiné). Nový národní program pro čerpání z Fondu pro vnitřní bezpečnost a Nástroje pro finanční podporu správy hranic a víz, popř. Azylového a migračního fondu, je v souladu s cíli a prioritami Schengenské koncepce 2021.

ČR má zkušenost, že využívání těchto zdrojů klade specifické požadavky na kvalitu přípravy jednotlivých projektů a že skloubit pravidla čerpání fondů EU s harmonogramem projektů vyžaduje zvýšenou pozornost.

ČR se také dlouhodobě staví za posílení unijních finančních nástrojů na podporu nejvíce potřebných zemí (EU i třetích zemí) s cílem stabilizovat situaci a podílet se na prevenci nelegální migrace do EU.

Pomoc státům postiženým krizí

ČR se zapojuje do aktivit zaměřených na pomoc zemím původu nebo tranzitu migrace prostřednictvím rozvojové a humanitární spolupráce a přímo dedikovanými nástroji Ministerstva vnitra na podporu třetím zemím (programy Pomoc na místě a MEDEVAC). Příkladem konkrétní pomoci je vysílání policejních kontingentů do zemí na tzv. západobalkánské trase, finanční příspěvky do svěřeneckých fondů a unijních nástrojů, Regionálních programů rozvoje a ochrany či prostřednictvím přímé finanční bilaterální pomoci. ČR považuje podporu nejvíce potřebným zemím za svou prioritu, a proto chce dle možností tyto nástroje i nadále rozvíjet.

Spolupráce s agenturou Frontex

V případě pozemních a námořních hranic **poskytuje ČR experty a technické vybavení** v oblastech, ve kterých se profiluje. Dále ČR poskytuje své odborníky do návratových aktivit agentury Frontex. ČR chce i do budoucna zajistit vysokou míru účasti na aktivitách agentury Frontex. Koncept zapojení do aktivit agentury Frontex ČR přizpůsobí změnám evropské legislativy a aktuálním potřebám.

ČR dlouhodobě řeší problém personálního zajištění svého úseku vnějších hranic. Na tuto situaci reaguje ŘSCP formou **společné operace agentury Frontex "Focal Points – Air" na Letišti Václava Havla Praha** od roku 2022, která spočívá ve vyslání příslušníků stálého sboru agentury Frontex na toto letiště. Tato společná operace zahrnuje mnohostranné operační činnosti na vnějších vzdušných hranicích, včetně nasazení pracovníků hraniční kontroly. Příslušníci stálého sboru Frontex pomáhají orgánům ČR při ochraně hranic, včetně prevence, odhalování a potírání přeshraniční trestné činnosti.

Pokud se jedná o **společné návratové operace organizované agenturou Frontex**, došlo v posledních letech k nárůstu využití návratových nástrojů, a to jak společných návratových operací, tak především u nákupu letenek pro deportované osoby v rámci pravidelných leteckých linek. ČR průběžně vyhodnocuje nabídky společných návratových operací realizovaných prostřednictvím agentury Frontex, včetně pravidelných leteckých spojení a posuzuje jejich využitelnost ve vazbě na aktuální stav zajištěných osob v zařízeních pro zajištění cizinců.

11. Základní práva

Základní práva jsou v ČR ústavně zaručena a vymahatelná soudní cestou. ČR má vytvořeny instituce zajišťující dodržování základních práv. Jde například o funkci zmocněnkyně vlády pro lidská práva, která je povinným připomínkovým místem pro všechny materiály projednávané vládou, včetně legislativních návrhů. Kancelář veřejného ochránce práv (ombudsman) disponuje širokými kontrolními pravomocemi vůči orgánům veřejné moci, a to i na poli ochrany základních práv a svobod. Orgánem ochrany osobních údajů je v ČR nezávislý Úřad pro ochranu osobních údajů.

Ochrana základních práv je promítnuta do všech relevantních zákonů a závazných pracovních postupů, které jsou součástí vzdělávání osob působících při ochraně vnějších hranic a navracení. Příslušné orgány mají své vnitřní kontrolní mechanismy umožňující odhalovat porušení zákonnosti na úseku základních práv, mimo jiné s využitím nástroje pro podávání správní stížnosti. Tyto nástroje jsou posílené v souladu s mezinárodním právem a právem EU ve specifických oblastech s cizineckým prvkem. Jedná se například o zařízení pro zajištění cizinců (detence), kde vykonává dozor Veřejný ochránce práv. Nevládní a mezinárodní organizace se v mezích svých kompetencí zabývají ochranou práv osob omezených na osobní svobodě a procedurami navracení. V souladu s unijním právem monitoring návratového procesu provádí Veřejný ochránce práv.

Nařízení o prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích¹⁰, které je součástí Paktu o migraci a azylu, stanovuje členským státům povinnost zřídit (nebo pověřit již existující) nezávislý monitorovací mechanismus základních práv při prověřování. ČR v současné době nemá nezávislý mechanismus pro sledování základních práv při prověřování, a tudíž jej zřídí do doby platnosti tohoto nařízení.

Pokud se jedná o problematiku zranitelných osob, zejména nezletilých dětí, dbá ČR na důslednou aplikaci legislativy a dodržování mezinárodních závazků zajišťujících jejich ochranu jak při transpozici do vnitrostátní legislativy, tak při výkonu státní správy v praxi. Zákon o azylu¹¹ považuje za zranitelné tyto osoby a skupiny:

- nezletilou osobu bez doprovodu,
- rodiče nebo rodinu s nezletilým dítětem,
- rodiče nebo rodinu se zletilým dítětem se zdravotním postižením,
- osobu starší 65 let,
- osobu se zdravotním postižením nebo s vážným onemocněním,
- těhotnou ženu a
- oběť obchodování s lidmi nebo osobu, která byla mučena, znásilněna nebo podrobena jiným vážným formám psychického, fyzického nebo sexuálního násilí.

¹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1356 22.5.2024 ze dne 14. května 2024, kterým se zavádí prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích a mění nařízení (ES) č. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 a (EU) 2019/817.

¹¹ §2 odst. 1 písm. i) zák. č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

ČR má funkční systém opatrovnictví pro nezletilé cizince bez doprovodu. Jeho právní rámec tvoří především občanský zákoník (§ 878 a § 928), zákon o sociálně-právní ochraně dětí a zákon o zvláštních řízeních soudních. Opatrovníkem je nejprve OSPOD, který dočasně zastupuje dítě, dokud soud nerozhodne o trvalém opatrovníkovi. Místní příslušnost OSPOD je dána místem pobytu dítěte v ČR. Tyto zákony společně zajišťují ochranu a zastoupení dětí v souladu s jejich nejlepšími zájmy.

ČR aplikuje Strategii pro základní práva společně s Akčním plánem pro základní práva, které byly přijaty agenturou Frontex roku 2021. Účelem je zajištění ochrany základních práv při plnění úkolů spojených s evropskou integrovanou správou hranic. Policie ČR a Celní správa ČR jsou jako orgány veřejné moci vázány obecně závaznými právními předpisy včetně předpisů upravujících ochranu základních práv. Všichni policisté jsou proškoleni v oblasti základních práv při výkonu policejní činnosti již v rámci základního policejního vzdělávání. V průběhu výkonu služby jsou znalosti policistů v oblasti základních práv dále rozšiřovány. Současně mají policisté možnost využívat policejní e-learningový systém E-POLIS, kde jsou k dispozici další kurzy zaměřené na základní práva. Další kurzy o základních právech poskytuje Policejní akademie v rámci celoživotního vzdělávání.

Od roku 2022 má Policie ČR k dispozici vzdělávací kvalifikační programy zabývající se základními právy, ochranou osobních údajů a jednáním se zvláště zranitelnými osobami při provádění hraničních kontrol. Dále se policisté řídí Etickým kodexem Policie ČR. Občané mají možnost sami nahlásit nedostatky v činnosti policejních orgánů a spáchané trestné činy či přestupky. Tato hlášení jsou následně vyšetřována podle vnitřních kontrolních předpisů. Pokud podání nebo jeho část nespadá do pravomoci Policie ČR, přenesse se na příslušný orgán veřejné správy nebo jiný orgán oprávněný v trestním řízení. V rámci ŘSCP existuje oddělení vnitřní kontroly, které aktivně zkoumá, zda dochází k porušování základních práv. Jsou-li identifikovány chyby, podnikají se opatření k nápravě.

Bezplatnou právní pomoc osobám umístěných v detenčních zařízeních poskytuje advokátní kancelář najatá ministerstvem vnitra. Stejná advokátní společnost poskytuje bezplatné právní poradenství také cizincům, na které se vztahuje řízení o navrácení/rozhodnutí o navrácení. Pro rok 2024 a dále bude tato činnost doplněna o finanční prostředky AMIF pro nevládní organizace.

V souladu s nařízením o prověřování¹² ČR dále stanoví typy organizací a osob, které mohou poskytovat poradenství a zajistí, aby měly během prověřovacího procesu efektivní přístup ke státním příslušníkům třetích zemí. ČR dále vytvoří a implementuje operační postupy pro identifikaci a poskytování pomoci osobám v zranitelných situacích, nezletilým osobám bez doprovodu a jednotlivcům hledajícím mezinárodní ochranu.

Ochrana osobních údajů

Pokud se jedná o ochranu osobních údajů, u všech orgánů působících v oblasti ochrany vnějších hranic a navrácení je jmenován pověřenec pro ochranu osobních údajů. Dohled nad

¹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1356 22.5.2024 ze dne 14. května 2024, kterým se zavádí prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích a mění nařízení (ES) č. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 a (EU) 2019/817.

orgány s přístupem k osobním údajům zajišťuje Úřad pro ochranu osobních údajů. Oblast ochrany osobních údajů je prověřována také v rámci schengenského hodnocení, jakož i v rámci národních autoevaluací ochrany osobních údajů. Implementace doporučení plynoucích z provedených hodnocení probíhá prostřednictvím úkolů v Schengenském implementačním plánu, případně v akčním plánu k nápravě nedostatků. S cílem pokrýt celou oblast ochrany vnějších hranic a navracení je do národních autoevaluací ochrany vnějších hranic a navracení zahrnuto systematické hodnocení stavu v oblasti základních práv, včetně ochrany osobních údajů.

12. Odborná příprava

Odbornou přípravu v oblasti ochrany hranic zajišťuje Ministerstvo vnitra s Policií ČR a ve vymezeném rozsahu Celní správa.

Policie ČR

Všichni příslušníci cizinecké policie absolvují základní odbornou přípravu v celkové délce osmi měsíců, a to základní a profilační část. Základní část, v rozsahu sedmi měsíců, je realizována ve vzdělávacích zařízeních Praha, Brno, Jihlava a Holešov a je zakončena závěrečnou zkouškou. Navazující profilační část, v délce 1 měsíce, je realizována podle konkrétní specializace – SCP ve vzdělávacím zařízení Holešov. Tato část je rovněž zakončena závěrečnou zkouškou. Jejím úspěšným vykonáním policista získává kvalifikaci konkrétní služby, u které je zařazen. Základní odborná příprava zahrnuje oblasti práva, kriminalistiky, policejní činnosti (pořádková, cizinecká, dopravní), zdravotnické přípravy, fyzické zdatnosti (sebeobrana, donucovací prostředky, služební zbraň), informatiky a výpočetní techniky, psychologie, policejní etiky.

Na základní odbornou přípravu navazují další specializovaná školení a jazykové kurzy, mezi které patří:

- Profilace SCP (v souladu s CCC Basic),
- Kurz pro nižší střední management SCP (v souladu s CCC ML),
- Kurz pro vyšší střední management SCP (v souladu s CCC ML),
- Základní práva, ochrana osobních údajů a jednání se zvláště zranitelnými osobami při provádění hraniční kontroly,
- Specializační kurz pro příslušníky PČR zařazené u SCP „Vyhodnocování dokladů“ a Kurz další odborné přípravy SCP „Vyhodnocování dokladů II“,
- Specialista pro analýzu rizik SCP,
- Správní řízení služby cizinecké policie a
- Kurz prezentačních dovedností v anglickém jazyce.

Délka takovýchto školení je různá. Kurzy pro nižší a vyšší střední management SCP jsou týdenní. Rozdílná je délka kurzů pro specialisty na doklady, specialisty na analýzu rizik, pyrotechniky, psůvody a policisty s přidělenou dlouhou zbraní. Tito policisté se účastní kvalifikačních kurzů a další odborné přípravy v rámci své problematiky. Průběžně se také policisté Inspektorátu cizinecké policie účastní odborné bezpečnostní přípravy zaměřené na ochranu civilního letectví.

Potřeba školení vychází především z úkolů, které plní jednotlivé policejní útvary, regionálních aspektů a specifík, změn v legislativě a změn vyplývajících z nové mezinárodně dohodnuté metodiky nebo zavádění nových IT nástrojů. V případě potřeby jsou organizována ad hoc školení. Potřebu specializovaného školení vyhodnocují vedoucí policisté u svých podřízených na základě znalosti jejich práce. V případě, že jsou identifikovány vzdělávací potřeby, věcný gestor problematiky informuje Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy (ÚPVSP).

Příslušníci cizinecké policie prochází jazykovou přípravou. Výuka probíhá kombinací distanční a prezenční formy. Tato metoda umožňuje příslušníkům cizinecké policie plnit úkoly na pracovišti a účastnit se pracovních schůzek.

ÚPVSP nabízí různé stáže poskytované CEPOL, Interpolem, Europolem, Marshallovým centrem atd., které jsou distribuovány v rámci policie. Policisté mají dále možnost přihlásit se do kurzů celoživotního vzdělávání pořádaných Policejní akademii ČR v Praze (např. kurz evropská integrace a evropské právo). Policisté ŘSCP mají rovněž přístup do policejní e-learningové platformy e-POLIS.

Personální zdroje PČR

ČR vnímá deficit v oblasti odborné přípravy personálu podílejícího se na ochraně vnějších hranic, které současně identifikovalo schengenské hodnocení a také hodnocení zranitelnosti.

S ohledem na zvýšenou fluktuaci a nízkou úspěšnost při obsazování neobsazených míst Policie ČR musí příslušné orgány vytvořit a využívat specifické programy pro zajištění dostatečné úrovně odbornosti i za této situace. Tyto programy budou respektovat společné hlavní osnovy pro odbornou přípravu vydané agenturou Frontex a vycházet z materiálů agentury CEPOL, jakož i dalších relevantních agentur EU.

Celní správa ČR

Příslušníci Celní správy ČR absolvují za účelem získání kvalifikace kurzy obsahující služební přípravu a základní služební přípravu v celkové délce sedmi týdnů. Na základní odbornou přípravu navazují další certifikované specializační kurzy, jejichž cílem je další prohlubování odbornosti v rámci ostatních odborně zaměřených vzdělávacích aktivit. ŘSCP školí příslušníky Celní správy ČR v oblasti cestovních a osobních dokladů.

13. Výzkum a inovace

Zvýšení kvality a efektivity provádění schengenského acquis prostřednictvím nových technologií a postupů (inovace), je jedním ze strategických cílů Schengenské koncepce 2021. V tomto rámci ČR pečlivě sleduje vývoj technologií, které mohou zvýšit efektivitu provádění ochrany státních hranic. K naplnění tohoto cíle vytváří podmínky pro sdílení informací a nejlepší praxe pořádáním konferencí a dále účastí na specializovaných kulatých stolech.

Příkladem je konference pořádaná v roce 2022 českým předsednictvím v Talinnu společně s agenturou eu-LISA pod názvem 10 Years as The Digital Heart of Schengen nebo konference spolupořádaná v roce 2024 Ministerstvem vnitra v Praze pod názvem Border Management and Technologies Summit Europe včetně odborné diskuse situované na Letišti Václava Havla v Praze. Cílem těchto aktivit je získat aktuální informace o vývoji v oblasti integrované správy hranic a souvisejících aspektů v letecké dopravě.

Zásadní transformace hraniční kontroly je spojena s realizací konceptu Smart Borders a digitalizací prostřednictvím projektu EES, který zvýší efektivitu hraniční procedury, bezpečnost a současně usnadní překračování hranic. V tomto rámci ČR vyvíjí mobilní vybavení, která umožní plně využít nové funkcionality EES při odbavování na menších letištích a na území států.

V rámci vytváření Národního situačního centra pro ochranu hranic probíhá kontinuální proces inovací spočívající v postupné integraci již existujících informačních zdrojů a případně nových zdrojů. Příkladem je systém AGAS sloužící k nepřetržitému dohledu nad vzdušným prostorem se speciálními funkcemi pro potřeby služby cizinecké policie, nebo Mobilní bezpečná platforma, která integruje všechny dostupné informační zdroje. Dalším příkladem je systémová transformace technologie informační podpory Policie ČR v rámci Programu eu-INIS. Jeho součástí je celkem 10 národních projektů a 4 horizontální projekty v oblasti ITC (viz kapitola využívání moderních technologií). Pro realizaci projektů zahrnutých do Programu eu-INIS jsou v maximálním rozsahu využívány fondy EU v kombinaci s národními zdroji. Operační program Fondu pro vnitřní bezpečnost 2021–2027 je sestaven s přihlédnutím k Schengenské koncepci 2021.

Aktivní účast na odborných konferencích a zejména podíl na jejich pořádání je důležitým zdrojem aktuálních informací o trendech, metodách a technologiích využitelných pro zefektivnění správy hranic.

V návaznosti na schválení návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci (akt o umělé inteligenci), ČR uspořádá konferenci tematicky zaměřenou na dopady tohoto aktu na oblast správy hranic.

Přílohy

- 1) Implementační plán Strategie EIBM 2024
- 2) Vnitrostátní plán rozvoje kapacit pro správu hranic a navracení
- 3) Minimální standardy pro modelová stanoviště na vnějších hranicích

Seznam zkratk

AGAS – systém dohledu nad vzdušným prostorem

API – informace o cestujících předávané předem (Advance Passenger Information)

CEPOL – Evropská policejní akademie

CIRAM – společný model integrované analýzy rizik (common integrated risk analysis model)

EES – Systém vstupu/výstupu (Entry/Exit System)

ECRIS-TCN – systém pro identifikaci členských států, jež mají informace o předchozích odsouzeních státních příslušníků třetích zemí v EU

EIBM – Evropská integrovaná správa hranic (European Integrated Border Management)

ETIAS – Evropský systém pro cestovní informace a povolení (European Travel Information and Authorisation System)

EURINT – Iniciativa pro evropskou integrovanou správu navracení (European Integrated Return Management Initiative)

EURLO – evropská síť styčných úředníků pro navracení (European Return Liaison Officers)

Eurodac – elektronická databáze otisků prstů žadatelů o azyl (European Dactyloscopy)

EUROSUR – Evropský systém ostrahy hranic

Frontex – Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

MEDEVAC – zdravotně humanitární program Ministerstva vnitra ve třetích zemích

MV – Ministerstvo vnitra

MZV – Ministerstvo zahraničních věcí

NSCOH – Národní situační centrum ochrany hranic

OAMP – Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra

OSN – Organizace spojených národů

PČR – Policie České republiky

PNR – Jmenná evidence cestujících (Passenger Name Record)

ŘSCP – Ředitelství služby cizinecké policie

SIS – Schengenský informační systém (Schengen Information System)

Strategie EIBM 2020 – Strategie České republiky pro evropskou integrovanou správu hranic 2020-2024

Strategie EIBM 2024 – Strategie České republiky pro evropskou integrovanou správu hranic 2024-2029

ÚPVSP – Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy

VIS – Vízový informační systém (Visa Information System)